

SEKSUAALVÄGIVALLA-ALASED HOIAKUD

Eesti Seksuaaltervise Liit

SOTSIAALMINISTEERIUM

2014

Pärnu mnt 102 korpus A,
11312 Tallinn
+372 585 29 700
post@туру-uuringute.ee
www.туру-uuringute.eu

Turu-uuringute AS

SISUKORD

UURINGU TAUST	3
1 Küsitlustöö ja valim	3
2 Andmetöötlus	4
3 Teostajad.....	4
UURINGU TULEMUSED.....	6
1 Mida peetakse seksuaalvägivaldaks.....	6
2 Nõustumine seksuaalvägivalda puudutavate väidetega.....	14
3 Tugiteenused seksuaalvägivalda ohvritele.....	24
KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED	28
Lisa 1 – Ankeet	
Lisa 2 – Avatud vastused originaalkujul	
Lisa 3 – Internetikasutajate ning koguelanikkonna valimiprofiilide võrdlus	

UURINGU TAUST

Käesolev kokkuvõte on koostatud Eesti Seksuaaltervise Liidu tellimisel Turu-uuringute AS-i poolt 5. - 11. detsembril 2014 läbi viidud veebiküsitluse tulemuste põhjal. Uuring viidi läbi Norra finantsmehhanismi 2009–2014 vahenditest, Sotsiaalministeeriumi koordineeritud programmi „Kodune ja sooline vägivald“ kaudu finantseeritud projekti „Seksuaalvägivalda ohvrite abistamiseks laiapõhjalise koostöövõrgustiku loomine ja võimestamine“ raames. Küsitluse eesmärgiks oli kaardistada Eesti elanike hoiakuid seksuaalvägivalda teemal ning teadlikkust tugiteenustest seksuaalvägivalda ohvritele. Küsitluse käigus koguti teavet järgnevate teemade kohta:

1. Mida (milliseid tegusid, olukordi) peetakse seksuaalvägivaldaks;
2. Kuivõrd (millistel juhtudel) peetakse seksuaalvägivalda (täpsemalt öeldes vägistamise) põhjustajaks vägivalda ohvrit ennast;
3. Kas inimeste hinnangul peaks tervishoiuasutustes looma süsteemi seksuaalvägivalda ohvrite abistamiseks;
4. Millistest abiteenustest seksuaalvägivalda ohvritele ollakse kuulnud.

Uuringu aruanne koosneb uuringu taustast, põhitulemustest ja kokkuvõttest nii teksti kui joonistena. Lisana on toodud eestikeelne uuringuankeet, avatud vastused originaalkujul ning internetikasutajate ning koguelanikkonna valimiprofiilide võrdlus.

1 Küsitlustöö ja valim

Küsitluse sihtrühmaks oli **15-74-aastane Eesti elanikkond, kes kasutab internetti**. Eesti Statistikaameti andmetel oli 1. jaanuari 2014 seisuga Eestis 991 349 inimest vanuses 15-74, sealjuures arvutit või internetti on kasutanud ca 84% sihtrühmast (arvuliselt ca 832 700 inimest). Inimesed, kes kasutavad internetti vähemalt kord nädalas (st veebiküsitluse potentsiaalne sihtrühm)¹, moodustavad Turu-uuringute AS-i Omnibussküsitluse andmetel ca 82% kõigist 15-74-aastastest², ehk **arvuliselt on uuringu üldkogumi suurus ca. 812 900 inimest**.

Internetikasutajate valimi võrdlus elanikkonna valimiga näitas, et võrreldes elanikkonnaga on internetikasutajate seas arvukamalt esindatud kõrgharidusega inimesed, veidi vähem on aga alg-, põhi- või keskharidusega inimesi. Võrreldes elanikkonna valimiga moodustavad internetikasutajate valimist suurema osa väikelinnade elanikud, väiksema osa aga maa-asulate elanikud ([Lisa 3](#)).

Küsitlus viidi läbi **veebiküsitlusena (CAWI)**. Valimi moodustamisel võeti aluseks Turu-uuringute AS-i veebipaneel, mis koondab ca. 11 000 vastavas vanuses inimest. Kokku küsitleti **1076 internetikasutajat vanuses 15-74**. Veapiir antud valimi suuruse puhul on

¹ Inimeste puhul, kes kasutavad internetti harvemini kui kord nädalas, on ka veebiküsitlustes osalemine suhteliselt ebatõenäoline.

² Turu-uuringute AS-i oktoobrikuu Omnibussküsitluse andmetel kasutas internetti 83% sihtrühmast, neist omakorda 89% igapäevaselt, 9% vähemalt kord nädalas, 1% vähemalt kord kuus ning 1% harvemini. Inimesed, kes kasutavad internetti vähemalt kord nädalas, moodustavad seega kõigist 15-74-aastastest ca. 82%.

tulemuste üldistamisel 95%-lise tõenäosusega maksimaalselt 3,00%, taustrühmade (naised/mehed, vanuserühmad jne) vaatlemisel võib viga olla suurem. Kuna iga Turu-uuringute AS-i veebipaneeli liikme kohta on registreeritud tema põhilised taustaandmed, võimaldas see valimi moodustamisel (e-maili aadressid, millele ankeet välja saadeti) kasutada kvoote soo ja vanuserühma ristlõikes, maakonna ja rahvuse (eesti/muu) ristlõikes ning maakonna ja asulatüübi ristlõikes. Küsitlusinstrumendiks oli **standardiseeritud ankeet**, mis sisaldas valdavalt suletud (etteantud vastusevariantidega) küsimusi. Küsitlusankeedi koostas Eesti Seksuaaltervise Liit, Turu-uuringute AS esitas ettepanekud küsimuste sõnastuse ning ülesehituse osas ning tõlkis ankeedi. Vastajal oli ankeeti täites võimalik valida eesti- ning venekeelse ankeedi vahel. Kokku saadeti ankeet välja 3130-le e-maili aadressile. **Vastamisaktiivsus oli 34%**, mis on veebiküsitluste puhul tavapärane tulemus. Intervjuu mediaanpikkus oli 4,5 minutit.

2 Andmetöötlus

Uuringutulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspaketti SPSS for Windows 17.0. Pärast küsitluse lõppemist võrreldi valimi proportsioone (sugu, vanuserühm, rahvus, elukoht) üldkogumi omadega ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks. Kaalutud valimi profiil on esitatud joonisel 1, internetikasutajate ning koguelanikkonna valimiprofiilide võrdlus lisas 3. Järgnevas tabelis 1 on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

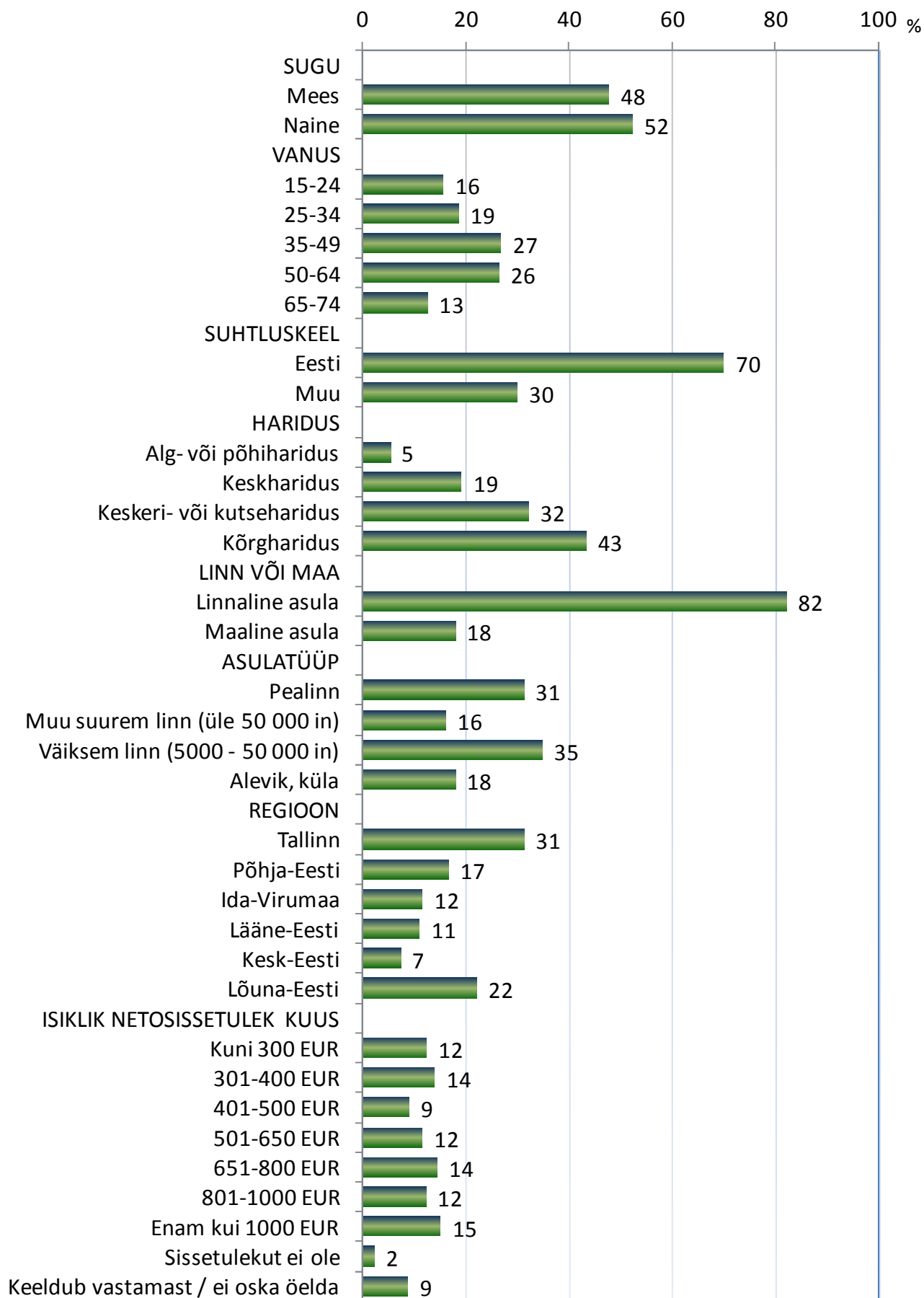
Tabel 1 Valimivea piirid

Valimi suurus	50%	48%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99%	30,97%	30,36%	29,56%	28,40%	26,84%	24,79%	22,13%	18,59%	13,51%	10,57%	8,68%
20	21,91%	21,90%	21,47%	20,90%	20,08%	18,98%	17,53%	15,65%	13,15%	9,55%	7,48%	6,14%
30	17,89%	17,88%	17,53%	17,07%	16,40%	15,49%	14,31%	12,78%	10,73%	7,80%	6,10%	5,01%
40	15,49%	15,49%	15,18%	14,78%	14,20%	13,42%	12,40%	11,07%	9,30%	6,75%	5,29%	4,34%
50	13,86%	13,85%	13,58%	13,22%	12,70%	12,00%	11,09%	9,90%	8,31%	6,04%	4,73%	3,88%
60	12,65%	12,64%	12,39%	12,07%	11,59%	10,96%	10,12%	9,03%	7,59%	5,51%	4,32%	3,54%
70	11,71%	11,71%	11,48%	11,17%	10,73%	10,14%	9,37%	8,36%	7,03%	5,11%	4,00%	3,28%
80	10,96%	10,95%	10,73%	10,45%	10,04%	9,49%	8,76%	7,82%	6,57%	4,78%	3,74%	3,07%
90	10,33%	10,32%	10,12%	9,85%	9,47%	8,94%	8,26%	7,38%	6,20%	4,50%	3,52%	2,89%
100	9,80%	9,79%	9,60%	9,35%	8,98%	8,49%	7,84%	7,00%	5,88%	4,27%	3,34%	2,74%
110	9,34%	9,34%	9,15%	8,91%	8,56%	8,09%	7,47%	6,67%	5,61%	4,07%	3,19%	2,62%
120	8,94%	8,94%	8,76%	8,53%	8,20%	7,75%	7,16%	6,39%	5,37%	3,90%	3,05%	2,50%
130	8,59%	8,59%	8,42%	8,20%	7,88%	7,44%	6,87%	6,14%	5,16%	3,75%	2,93%	2,41%
150	8,00%	8,00%	7,84%	7,63%	7,33%	6,93%	6,40%	5,71%	4,80%	3,49%	2,73%	2,24%
200	6,93%	6,92%	6,79%	6,61%	6,35%	6,00%	5,54%	4,95%	4,16%	3,02%	2,36%	1,94%
300	5,66%	5,65%	5,54%	5,39%	5,18%	4,90%	4,52%	4,04%	3,39%	2,47%	1,93%	1,58%
500	4,38%	4,38%	4,29%	4,18%	4,01%	3,79%	3,50%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,23%
800	3,46%	3,46%	3,39%	3,30%	3,17%	3,00%	2,77%	2,47%	2,08%	1,51%	1,18%	0,97%
1 000	3,09%	3,09%	3,03%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%

3 Teostajad

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

- Projekti juhtimine, ankeedi kooskõlastamine, kokkuvõtted: Vaike Vainu
- Valimi koostamine, andmete kaalumine: Tõnis Ormisson
- Programmeerimine, andmetöötlus, tabelitöötlus: Reijo Pohl
- Projekti koordinaator Eesti Seksuaaltervise Liidust: Triin Raudsepp

Joonis 1. Veebiküsitluse vastajate profiil (% , n=1076, kaalutud andmed)

UURINGU TULEMUSED

1 Mida peetakse seksuaalvägivallaks

Selleks, et uurida, mida inimesed seksuaalvägivalla all mõistavad, kirjeldati vastajaile kaheksat erinevat tegu/olukorda, ning paluti hinnata, kas ta peab nimetatud tegusid/olukordi seksuaalvägivallaks või mitte. Vastuseid koguti skaalal: kindlasti jah, pigem jah, pigem mitte ning kindlasti mitte (Joonis 2).

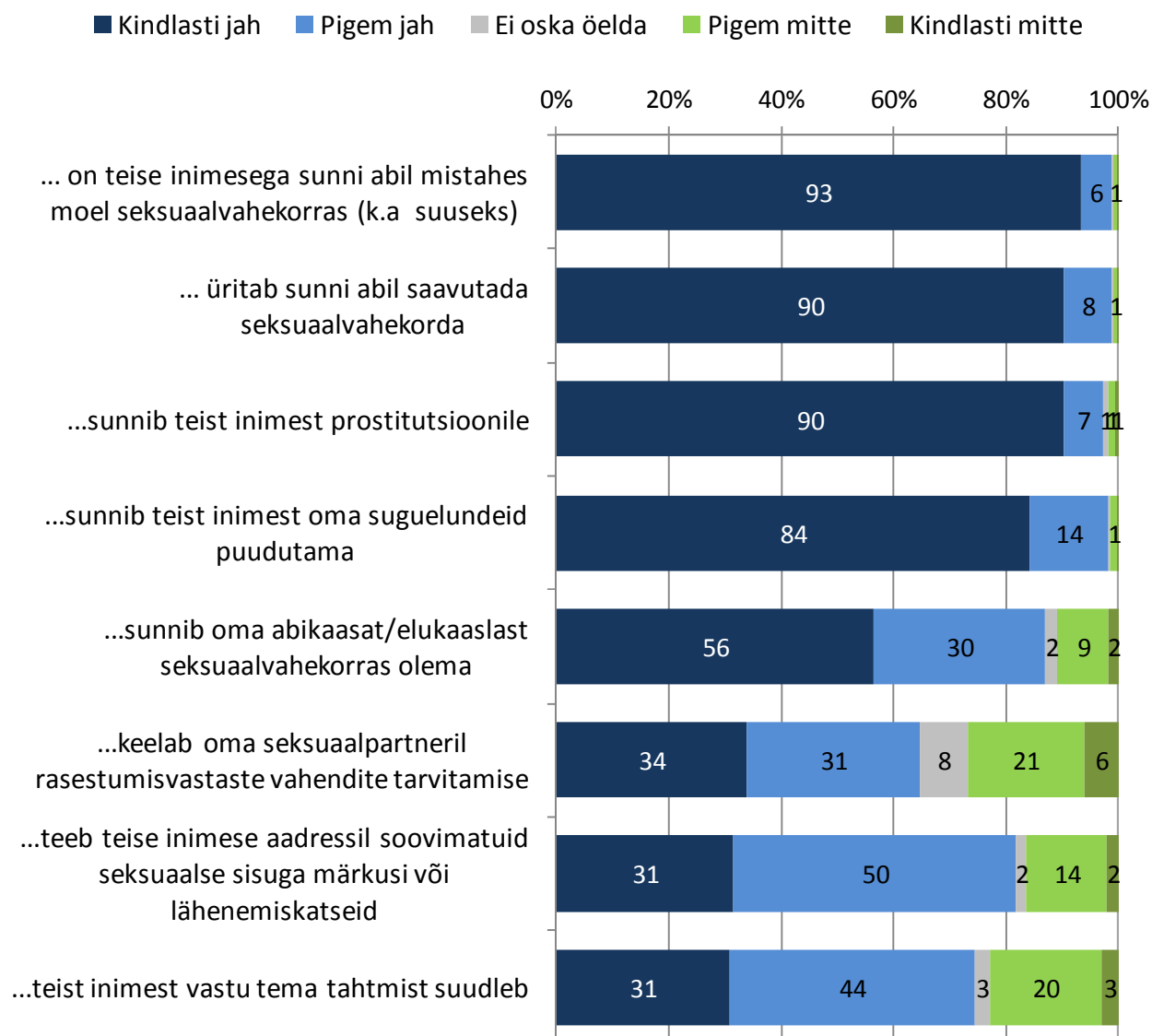
Pea kõik vastajad (97-99%) peavad seksuaalvägivallaks **teise inimesega sunni abil mis tahes moel seksuaalvahekorras olemist** (kindlasti jah 93%, pigem jah 6%), **üritamist sunni abil seksuaalvahekorra saavutada** (kindlasti jah 90%, pigem jah 8%), **teise inimese sundimist prostitutsioonile** (kindlasti jah 90%, pigem jah 7%) ning **teise inimese sundimist oma suguelundeid puudutama** (kindlasti jah 84%, pigem jah 14%).

Kui eelpoolkirjeldatud nelja teo puhul on valdav enamus (84-93%) vastajatest kindlad, et need teod kujutavad endast seksuaalvägivallat, siis ülejäänud olukordade puhul, millest osa puudutasid abikaasade/elukaaslaste vahelisi suhteid ning teine osa seksuaalse sisuga märkusi/lähenedemiskatseid või suudlemist (mitte otseselt seksuaalvahekorra või suguelundite puudutamist), on suhtumine kõhklevam.

Sellega, et **oma abikaasa/elukaaslase seksuaalvahekorrale sundimine on seksuaalvägivald**, nõustub 87% vastajatest, sealjuures kindlalt on selles veendunud 56% ning pigem nõustub sellega 30%. Nimetatud tegu ei pea seksuaalvägivallaks 11% vastajatest, sealjuures 9% arvab, et see pigem pole seksuaalvägivald, ning 2% on selles kindel. **Oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise keelamist** peab seksuaalvägivallaks 65% vastajatest, sealjuures 34% on kindlalt veendunud, et see on seksuaalvägivald ning 31% on sellega pigem nõus. Siinkohal on suhteliselt palju ka nii ilma selge seisukohata inimesi (8%) kui ka neid, kes arvavad, et seda tegu seksuaalvägivallaks pidada ei saa (21% arvas, et see pigem ei ole seksuaalvägivald ning 6% arvas, et see pole kindlasti seksuaalvägivald).

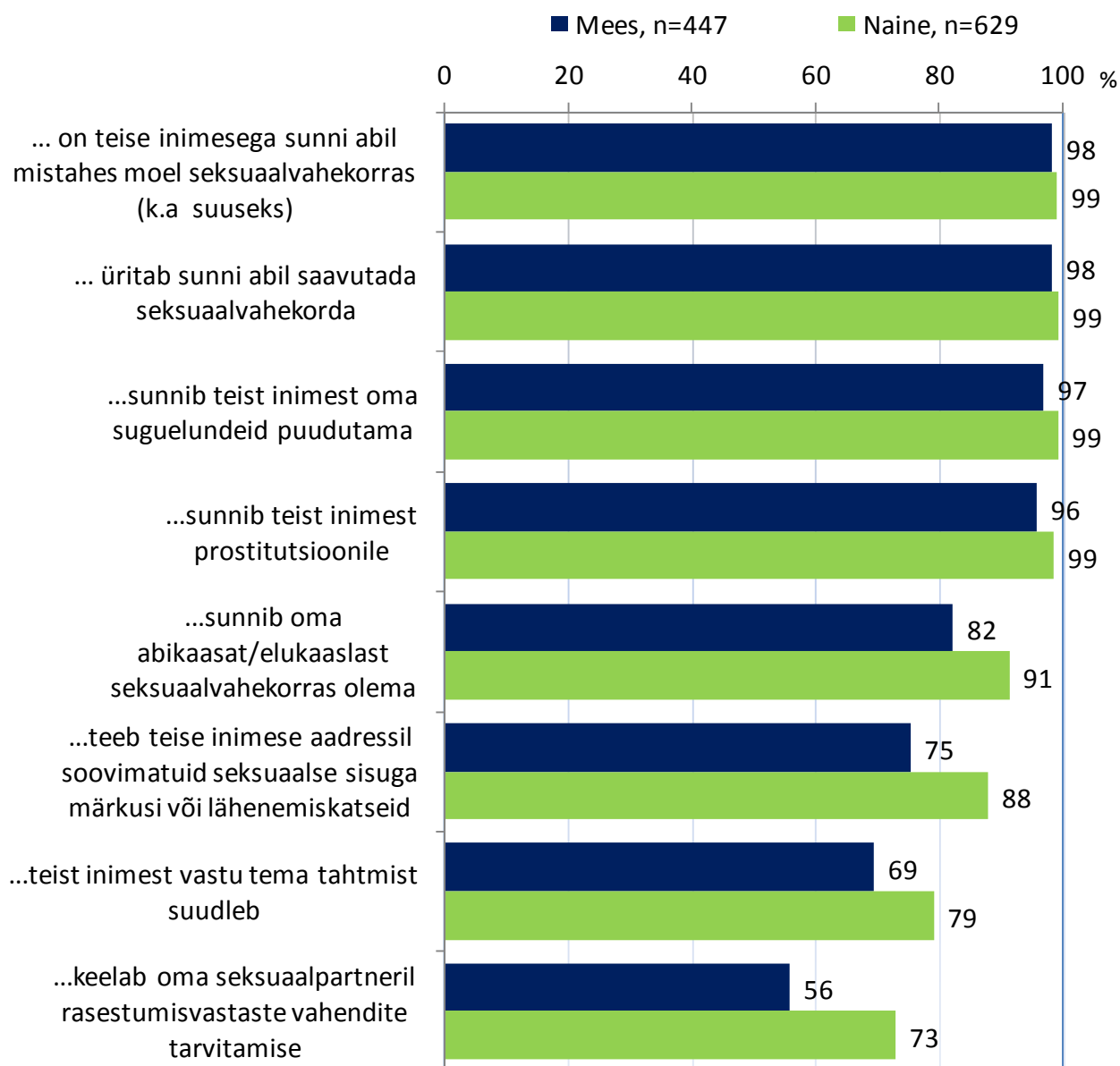
Teise inimese aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemist peab seksuaalvägivallaks 82% vastajatest, sealjuures 31% on selles kindlalt veendunud ning pooled vastajaist pigem nõustuvad. Nimetatud tegu ei pea seksuaalvägivallaks 16% vastajatest (14% pigem mitte ja 2% kindlasti mitte). **Teise inimese suudlemist vastu tema tahtmist** peab seksuaalvägivallaks 74% vastajatest, sealjuures 31% on arvab seda kindlalt ning 44% on sellega pigem nõus. Vastajatest 23% seda seksuaalvägivallaks ei pea (20% pigem mitte ja 3% kindlasti mitte).

Joonis 2. Kas see on Teie arvates seksuaalvägivald, kui keegi teeb alljärgnevat...? (% , n=1076 kõik vastajad)

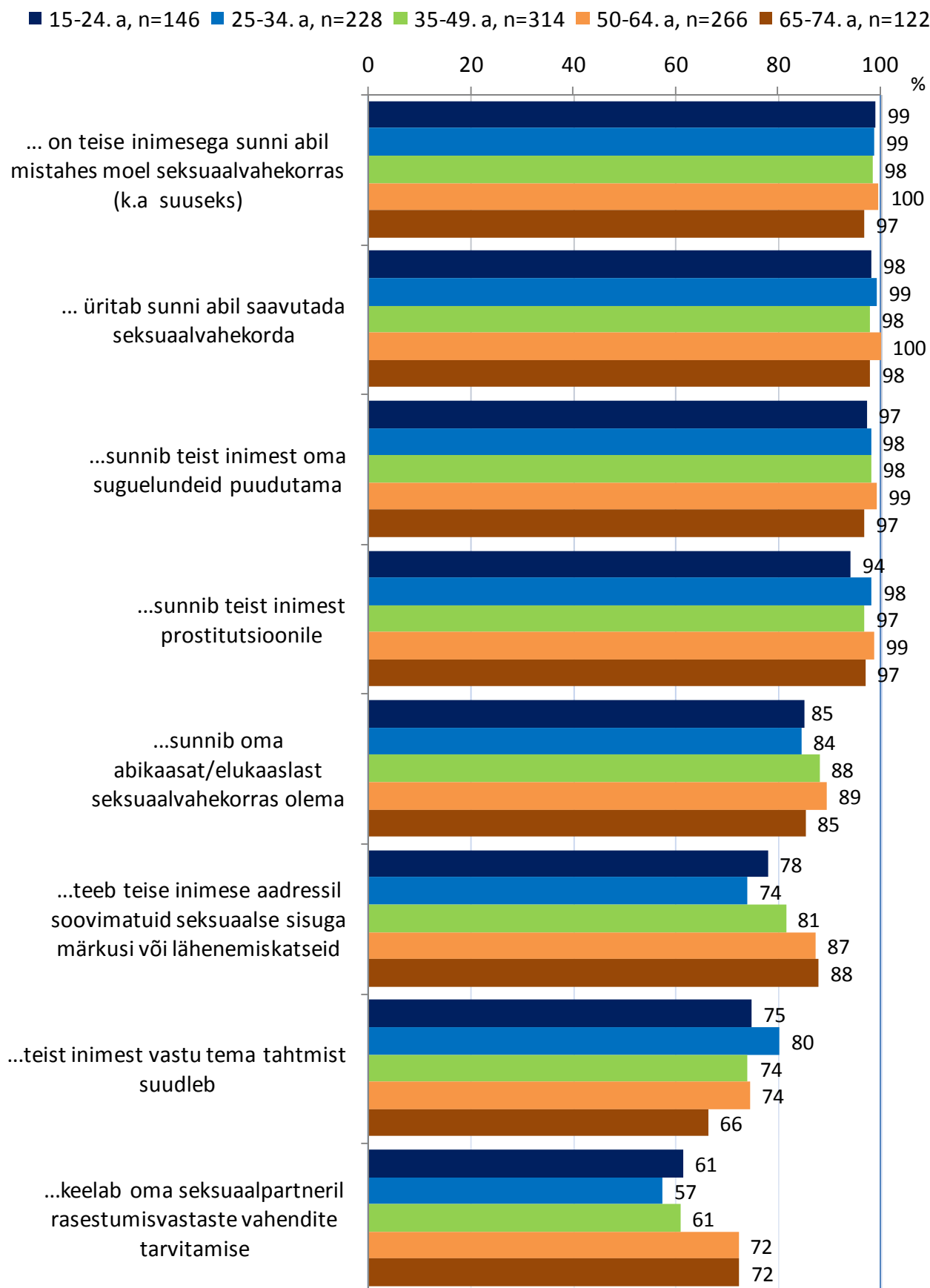
Võrreldes meestega on naiste seas enam neid, kes eelpool loetletud tegusid seksuaalvägivaldaks peavad (vastuste „kindlasti jah“+„pigem jah“ andnud vastajate osakaalude võrdlus) (Joonis 3). Olulisi erinevusi meeste ning naiste hinnangutes (vastuste „kindlasti jah“+„pigem jah“ andnud vastajate osakaal) ei ilmne vaid kahe teo/olukorra puhul: teise inimesega sunni abil mistahes moel seksuaalvahekorras olemine või sunni abil seksuaalvahekorra üritamine. Meeste ning naiste arvamused lahknevad kõige enam selles osas, kas seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite kasutamise keelamist saab lugeda seksuaalvägivaldaks: naistest peab seda tegu seksuaalvägivaldaks 73%, meestest 56%.

Joonis 3. Kas see on Teie arvates seksuaalvägivald, kui keegi teeb alljärgnevat...? Sooline võrdlus (hinnangu „kindlasti jah“ või „pigem jah“ andnud vastajate %, n=kõik vastajad)

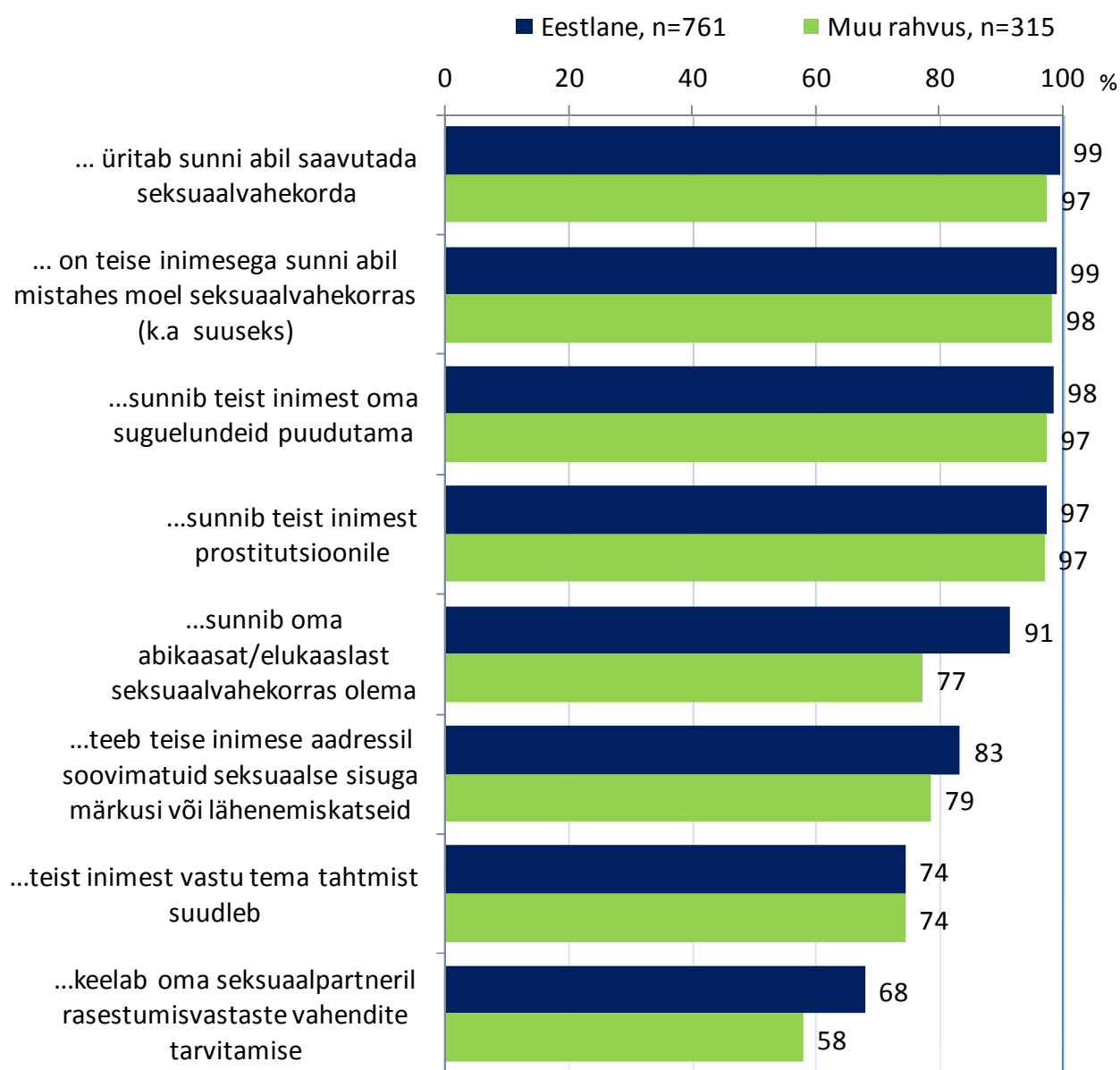
Vanuserühmade võrdluses erinevad arvamused kolme olukorra/teo suhtes (Joonis 4). Inimesi, kes peavad soovimatute seksuaalse sisuga märkuste/lähenemiskatsete tegemist ning seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite kasutamise keelamist seksuaalvägivallaks, on keskmisest arvukamalt **50-74-aastaste** seas (nõustub vastavalt 87% ja 72%), keskmisest vähem aga **25-34-aastaste** seas (vastavalt 74% ja 57%). Seevastu nõustuvad selle vanuserühma esindajad (25-34-aastased) keskmisest sagedamini sellega, et seksuaalvägivald on teise inimese suudlemine vastu tema tahtmist (80%).

Joonis 4. Kas see on Teie arvates seksuaalvägivald, kui keegi teeb alljärgnevat...? Vanuserühmade võrdlus (hinnangu „kindlasti jah“ või „pigem jah“ andnud vastajate %, n=kõik vastajad)

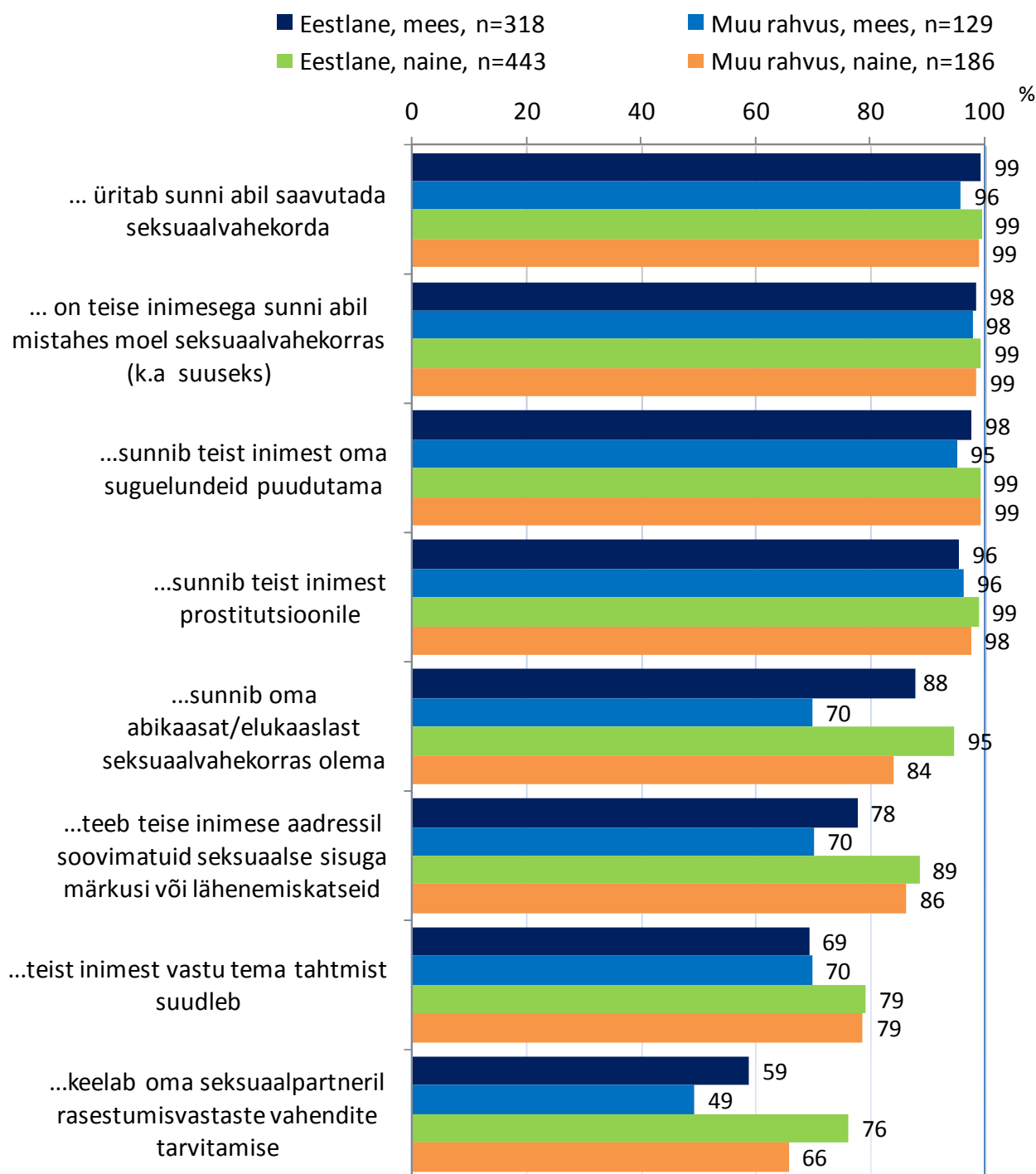

Võrreldes muudest rahvustest inimestega on eestlaste seas enam neid, kes peavad seksuaalvägivallaks oma **abikaasa/elukaaslase sundimist seksuaalvahekorrale (mitte-eestlastest 77% ja eestlastest 91%)** või **oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite kasutamise keelamist (mitte-eestlastest 58% ja eestlastest 68%)** (Joonis 5). Erinevused ilmnevad siinkohal nii meeste kui ka naiste võrdluses: eestlastest meeste seas on vastajaid, kes peavad nimetatud tegusid seksuaalvägivallaks, enam kui muudest rahvustest meeste seas; ning samuti on eestlastest naiste seas neid, kes nimetatud tegusid seksuaalvägivallaks peavad, enam kui mitte-eestlastest naiste seas (Joonis 6).

Joonis 5. Kas see on Teie arvates seksuaalvägivald, kui keegi teeb alljärgnevat...? Rahvuseline võrdlus (hinnangu „kindlasti jah“ või „pigem jah“ andnud vastajate %, n=kõik vastajad)

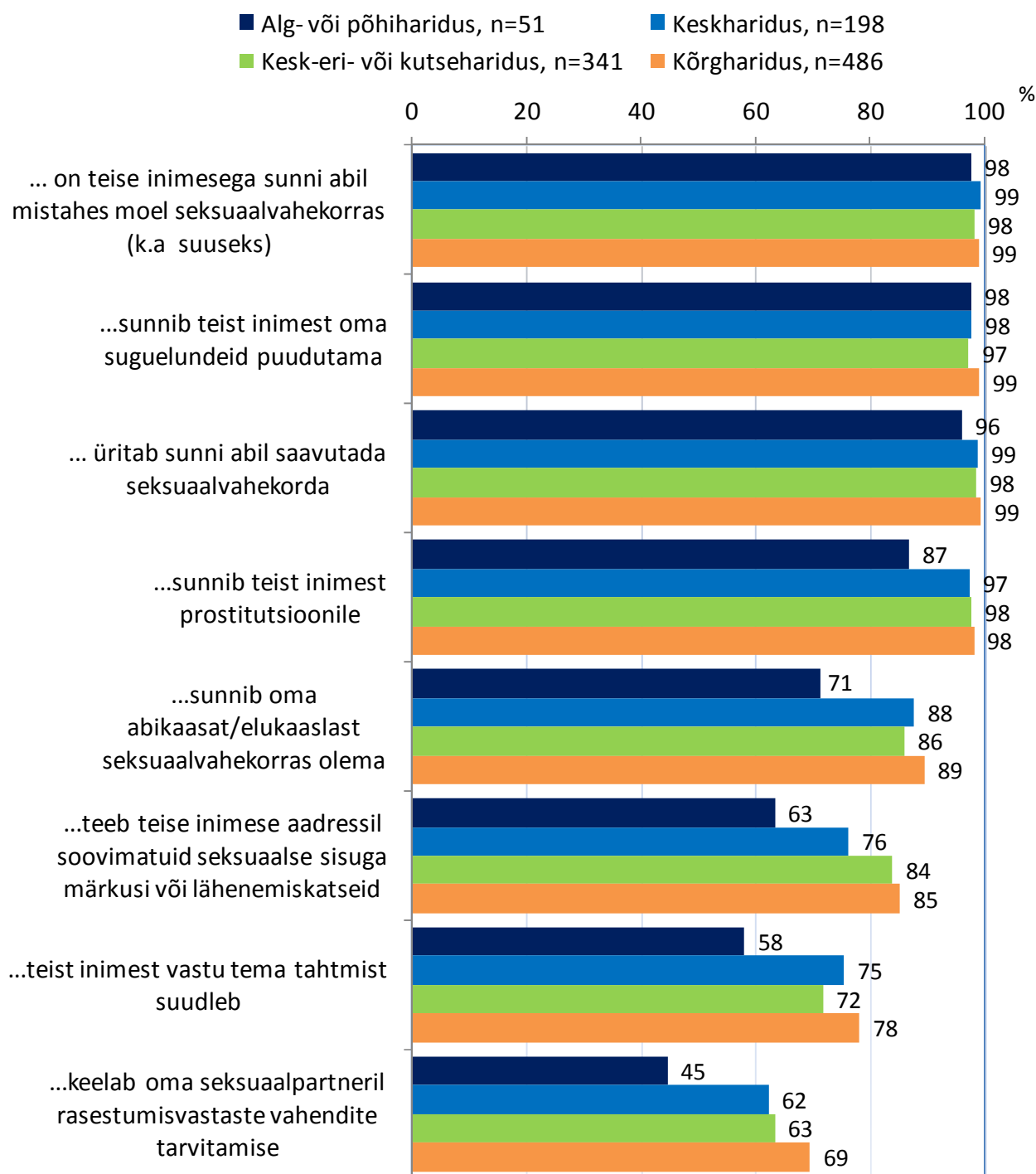

Joonis 6. Kas see on Teie arvates seksuaalvägivald, kui keegi teeb alljärgnevat...? Soolis-rahvuseline võrdlus (hinnangu „kindlasti jah“ või „pigem jah“ andnud vastajate %, n=kõik vastajad)

Võrreldes ülejäänud haridusrühmadega on **alg- või põhiharidusega** inimeste seas vähem neid, kes peavad seksuaalvägivaldaks teise inimese prostitutsioonile sundimist (87%), oma abikaasa/elukaaslase sundimist seksuaalvahekorrale (71%), teise inimese aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemist (63%), teise inimese suudlemist vastu tema tahtmist (58%) või oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise keelamist (45%) (Joonis 7). See on tingitud nii sellest, et alg- või põhiharidusega rühmas on arvukamalt neid inimesi, kes nimetatud tegusid seksuaalvägivaldaks ei pea, kuid ka ilma selge seisukohata vastajate suuremast osakaalust.

Joonis 7. Kas see on Teie arvates seksuaalvägivald, kui keegi teeb alljärgnevat...? Haridusrühmade võrdlus (hinnangu „kindlasti jah“ või „pigem jah“ andnud vastajate %, n=kõik vastajad)

Asulatüüpide võrdluses on **maa-asulate (alevikud või külad)** elanike seas keskmisest enam neid, kes liigitavad seksuaalvägivallaks järgnevad olukorrad: oma abikaasa/elukaaslaste sundimine seksuaalvahekorrale (maa-asula elanikest peab seda seksuaalvägivallaks 94%), teise inimese aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemine (vastavalt 88%) ning oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise keelamine (vastavalt 73%) (Joonis 8). Pealinlaste seas on keskmisest vähem inimesi, kes oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise keelamist seksuaalvägivallaks peavad (59%).

Regiooniti on inimesi, kes peavad seksuaalvägivaldaks teise inimese aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemist, kõige enam Ida-Virumaal (88%) ning Lääne-Eestis (87%) (võrdlus pole joonisel esitatud).

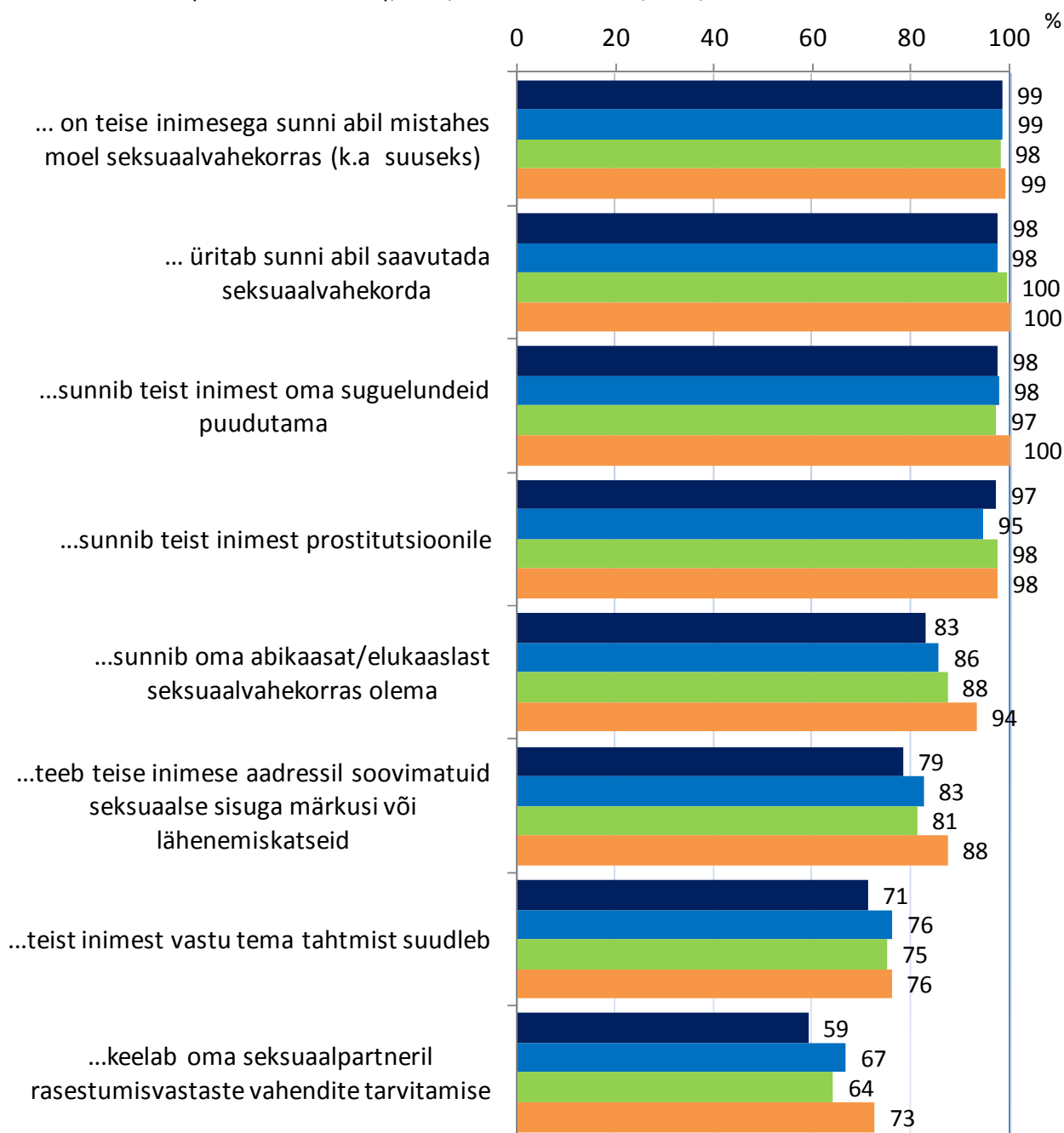
Joonis 8. Kas see on Teie arvates seksuaalvägivald, kui keegi teeb alljärgnevat...? Tulemuste võrdlus vastaja elukoha (asulatüüp) lõikes (hinnangu „kindlasti jah“ või „pigem jah“ andnud vastajate %, n=kõik vastajad)

■ Pealinn, n=358

■ Muu suurem linn (üle 50 000 el), n=171

■ Väiksem linn (5 000 - 50 000 el), alev, n=366

■ Alevik, küla, n=181

Inimesi, kes peavad seksuaalvägivaldaks kellegi teise aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemist või oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise keelamist, on keskmisest enam 301-400-eurose isikliku netosissetulekuga rühmas (vastavalt 90% ja 74%), keskmisest vähem aga 801-1000-eurose

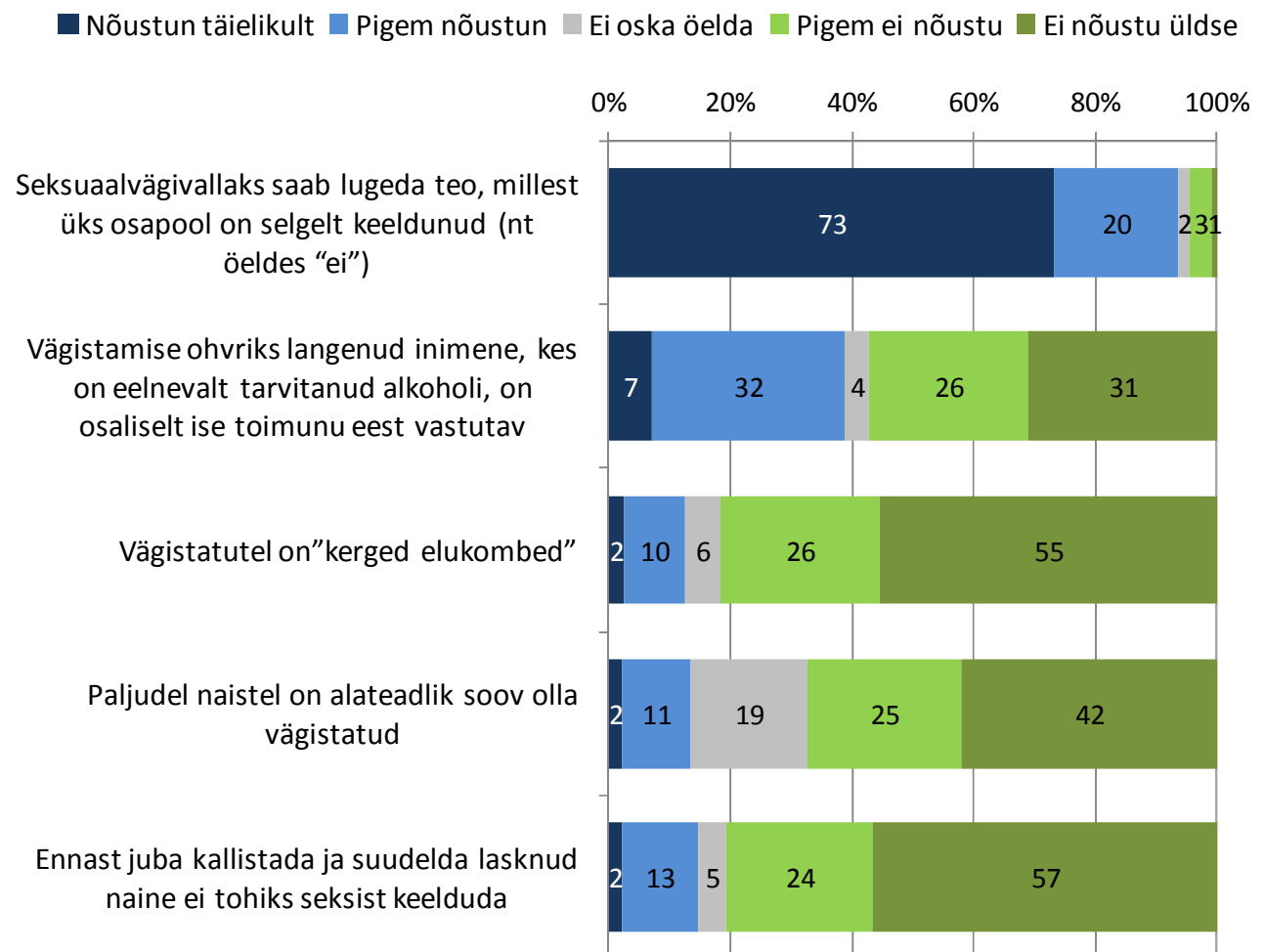
sissetulekuga rühmas (74% ja 56%) (pole joonisel esitatud). Ülejäänud tegude/olukordade kohta antud hinnangute osas sissetulekurühmade võrdluses märkimisväärsed erinevused puuduvad.

Korrelatsioonanalüüs näitas, et erinevatele tegudele/olukordadele antud hinnangute vahel on statistiliselt oluline positiivne nõrga või keskmise tugevusega korrelatsioonseos (Pearsoni korrelatsioonikordaja r jäi vahemikku 0,159 - 0,648): st inimesed, kes pidasid mõnda ankeedis nimetatud tegudest/olukordadest seksuaalvägivaldaks, kaldusid sagedamini ka ülejäänud tegusid/olukordi seksuaalvägivaldaks pidama.

2 Nõustumine seksuaalvägivalda puudutavate väidetega

Järgnevalt uuriti, kas ning kui võrd peetakse seksuaalvägivalda, täpsemalt öeldes vägistamise, eest vastutavaks vägivalda ohvrit ennast. Vastajaile esitati viis väidet ning paluti hinnata, kui võrd nad nende väidetega nõustuvad, kasutades skaalat: nõustun täielikult, pigem nõustun, pigem ei nõustu, ei nõustu üldse (Joonis 9).

Joonis 9. Palun hinnake, kui võrd Te nõustute järgmise väidetega. (% , n=1076 kõik vastajad)

Väitega „**Seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud (nt öeldes „ei“)**“ nõustub 94% vastajatest, sealjuures 73% on selle väitega täielikult nõus ning 20% pigem nõus. Väitega ei nõustu 4% vastajatest, sealjuures 3% pigem ei nõustu ning 1% ei nõustu üldse. Hinnangut ei oska anda 2% vastajaist (Joonis 9).

Sellega, et seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud, nõustuvad meestega võrreldes sagedamini naised (meestest nõustub 91% ja naistest 96%) (Joonis 10). Vanuserühmade võrdluses nõustuvad väitega kõige sagedamini 50-74-aastased (96%), kõige harvemini aga 25-34-aastased (89%). Võrreldes muudest rahvustest inimestega on väitega nõustujaid enam eestlaste seas (eestlastest 97%, mitte-eestlastest 87%). Asulatüüpide võrdluses on väitega nõustujaid kõige enam maa-asulates: alevikes ja küldes (98%), regiooniti Põhja- ja Kesk-Eestis (97%). Sissetulekurühmade võrdluses nõustuvad väitega sagedamini kuni 650-eurose isikliku netosissetulekuga inimesed (95%), harvemini aga kõrgema sissetulekuga inimesed (91%).

Väitega „**Vägistamise ohvriks langenud inimene, kes on eelnevalt tarvitanud alkoholi, on osaliselt ise toimunu eest vastutav**“ nõustub 39% vastajatest, sealjuures 7% nõustub täielikult ning 32% pigem nõustub. Väitega ei nõustu 57% vastajatest, sealjuures 26% pigem ei nõustu ning 31% ei nõustu üldse. Kindlat seisukohta ei oma 4% vastajatest (Joonis 9).

Sellega, et vägistamise ohvriks langenud inimene, kes on eelnevalt alkoholi tarvitanud, on ise osaliselt toimunud eest vastutav, nõustub 45% meestest ja 33% naistest; väitega ei nõustu 52% meestest ja 63% naistest (Joonis 11). Vanuserühmade võrdluses on väitega nõustujaid kõige enam 65-74-aastaste (58%) ning 50-64-aastaste (45%) seas, kõige vähem aga 15-24-aastaste seas (28%). Väitega mitte-nõustujaid on vastavalt kõige enam 15-24-aastaste seas (67%), kõige vähem aga 65-74-aastaste (39%) ning 50-64-aastaste (52%) seas. Eestlastest nõustub väitega 31%, mitte-eestlastest 56%; mitte-nõustujaid on eestlaste seas 66% ja mitte-eestlaste seas 38%.

Haridusrühmade võrdluses on väitega nõustujaid ning mitte-nõustujaid enam-vähem võrdselt, v.a alg- või põhiharidusega inimesed, kelle puhul tulemused viitavad sellele, et väitega nõustujaid on selles rühmas enam, mittenõustujaid aga vähem kui teistes rühmades. Kuna alg- või põhiharidusega vastajaid sattus valimisse vaid 51 inimest, on veapiir antud rühma kohta üldistuste tegemisel suur (küündides 14%-ni) ning seega jäävad rühmadevahelised erinevused (mis on arvuliselt suured), siiski siinkohal statistilise vea piiresse.

Asulatüüpide võrdluses on väitega nõustujaid 38-44%, v.a maa-asulad, kus väitega nõustujaid on keskmisest vähem (28%). Väitega mitte-nõustujaid on maa-asulates 70% ning suuremates asulates 53-56%. Regiooniti on väitega nõustujaid kõige enam Ida-Virumaal (56%). Sissetulekurühmade võrdluses nõustuvad väitega kõige sagedamini 301-400-eurose (55%) ning 401-500-eurose (49%) sissetulekuga vastajad. Väitega mitte-nõustujaid on sissetulekurühmade võrdluses kõige enam üle 1000-eurose sissetulekuga rühmas (66%).

Väitega „**Vägistatutel on kerged elukombed**“ nõustub 13% vastajatest, sealjuures 2% nõustub täielikult ning 10% pigem nõustub. Väitega ei nõustu 82% vastajatest, sealjuures 26% pigem ei nõustu ning 55% ei nõustu üldse. Selget seisukohta ei oma 6% vastajatest (Joonis 9).

Mehed nõustuvad väitega ligi kaks korda sagedamini kui naised: meestest nõustub 18% ning naistest 8% (Joonis 12). Väitega pole nõus 76% meestest ja 87% naistest. Vanuse- ning haridusrühmade võrdluses antud väite puhul märkimisväärsed erinevused puuduvad. Eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangutes ilmnevad taaskord olulised erinevused: väitega nõustub 7% eestlastest ja 24% mitte-eestlastest; ei nõustu aga 88% eestlasest ja 69% mitte-eestlastest. Asulatüübiti on väitega nõustujaid keskmisest enam pealinnas (17%), keskmisest vähem aga maa-asulates (4%). Regiooniti on väitega nõustujaid kõige arvukamalt Ida-Virumaal (24%), kõige vähem aga Lääne-, Kesk-, ja Lõuna-Eestis (5-7%). Sissetulekurühmade võrdluses on väitega mitte-nõustujaid keskmisest enam üle 1000-eurose sissetulekuga inimeste seas (87%); keskmisest vähem aga kuni 300-eurose sissetulekuga inimeste seas (74%).

Väitega „**Paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud**“ nõustub 13% vastajatest, sealjuures 2% on sellega täielikult nõus ning 11% pigem nõus. Väitega ei nõustu 67% vastajatest, sealjuures 25% pigem ei nõustu ning 42% ei nõustu üldse. Antud väite puhul on märkimisväärselt suur ka nende vastajate osakaal, kes hinnangut anda ei osanud: 19% (Joonis 9).

Võrreldes naistega on väitega nõustujaid ja kindla seisukohata inimesi enam meeste seas: väitega nõustub 19% meestest ja 8% naistest, kindlat seisukohta ei oma 25% meestest ja 14% naistest (Joonis 13). Väitega ei nõustu 57% meestest ja 77% naistest.

Väitega nõustujaid on keskmisest vähem 35-49-aastaste seas (9%). Vanuserühmas 65-74 on keskmisest vähem väitega mitte-nõustujaid (57%), kuid keskmisest enam kindla seisukohata inimesi (30%). Eestlastest nõustub sellega, et paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud, 11%, muudest rahvustest inimestest 19%. Haridusrühmade võrdluses on kõrgharidusega inimeste seas keskmisest vähem väitega nõustujaid (7%), kuid keskmisest enam mitte-nõustujaid (74%). Väitega mitte-nõustujaid on keskmisest vähem kutse- või kesk-eriharidusega rühmas (61%), ilma kindla seisukohata inimesi aga alg- või põhiharidusega vastajate seas (32%).

Asulatüüpide võrdluses siinkohal olulisi erinevusi ei ilmne. Regioonide võrdluses on väitega nõustujaid keskmisest vähem Põhja-Eestis (7%). Sissetulekurühmade võrdluses on väitega nõustujaid kõige vähem üle 1000-eurose sissetulekuga rühmas (9%), kus on keskmisest enam ka väitega mitte-nõustujaid (75%).

Väitega „**Ennast juba kallistada ja suudelda lasknud naine ei tohiks seksist keelduda**“ nõustub 15% vastajatest, sealjuures 2% nõustub täielikult ja 13% pigem nõustub. Väitega ei nõustu 81% vastajatest, sealjuures 24% pigem ei nõustu ja 57% ei nõustu üldse. Hinnangut ei oska anda 5% vastajatest (Joonis 9).

Meeste seas on väitega nõustujaid 19%, naiste seas 10%; väitega mitte-nõustujaid vastavalt 74% ja 87% (Joonis 14). Naistega võrreldes ei oska mehed sagedamini antud väite suhtes kindlat seisukohta võtta: hinnangu jättis andmata 7% meestest ja 3% naistest.

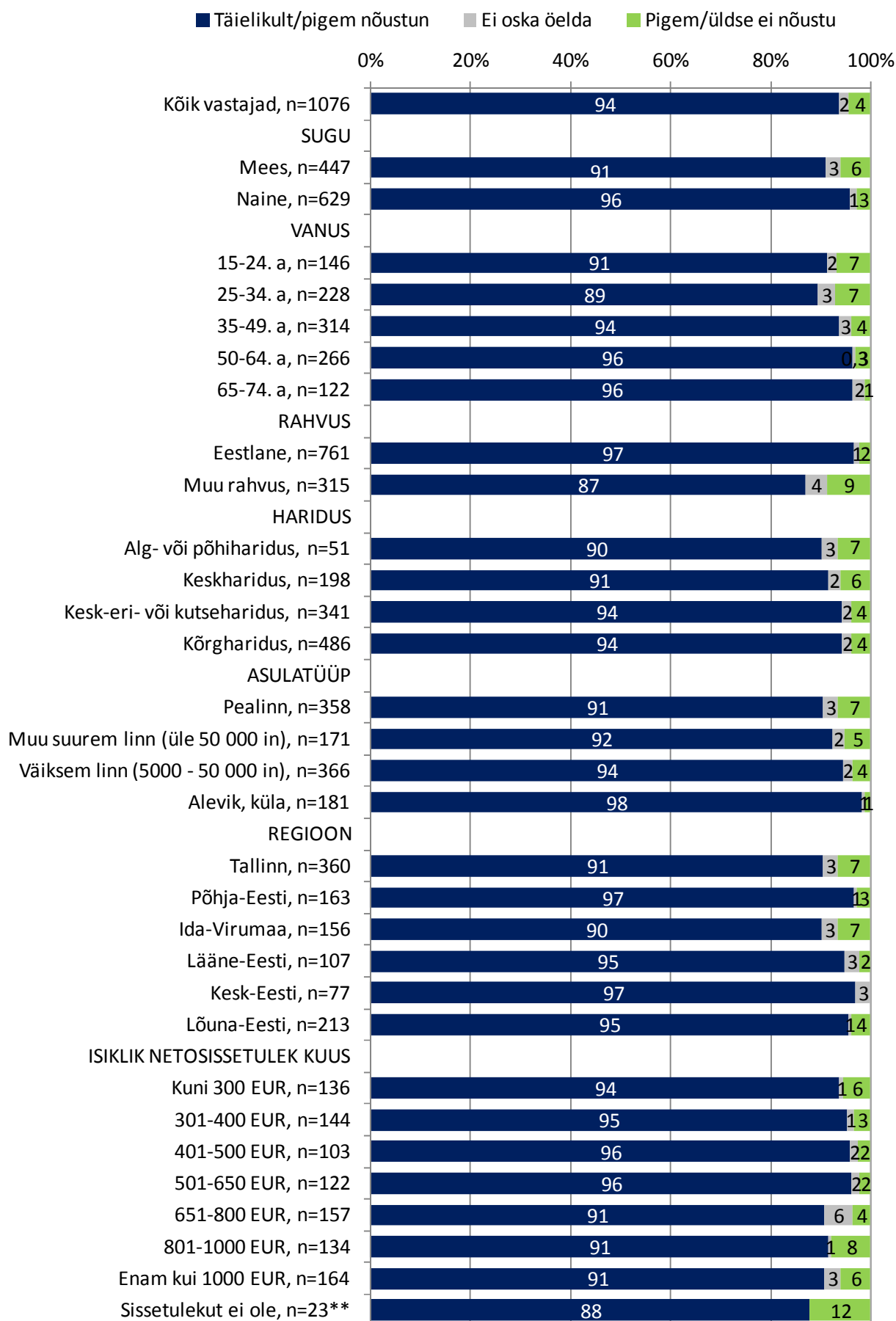
Vanuserühmas 15-24 on keskmisest vähem väitega nõustujaid (8%) ning enam mitte-nõustujaid (89%). Eestlastest nõustub väitega 9%, mitte-eestlastest 27%; väitega ei nõustu 87% eestlastest ja 66% mitte-eestlastest. Haridusrühmade võrdluses on väitega nõustujaid keskmisest vähem keskharidusega inimeste seas (10%). Väitega mitte-nõustujaid on keskmisest enam keskharidusega rühmas (87%), keskmisest vähem aga kesk-eri või kutseharidusega rühmas (76%).

Asulatüüpide võrdluses eristuvad taas maa-asulad, kus väitega nõustujaid on keskmisest vähem (7%), mitte-nõustujaid aga keskmisest enam (88%). Regiooniti on väitega nõustujaid keskmisest enam Ida-Virumaal (24%). Sissetulekurühmade võrdluses siinkohal olulisi erinevusi ei ilmnenud.

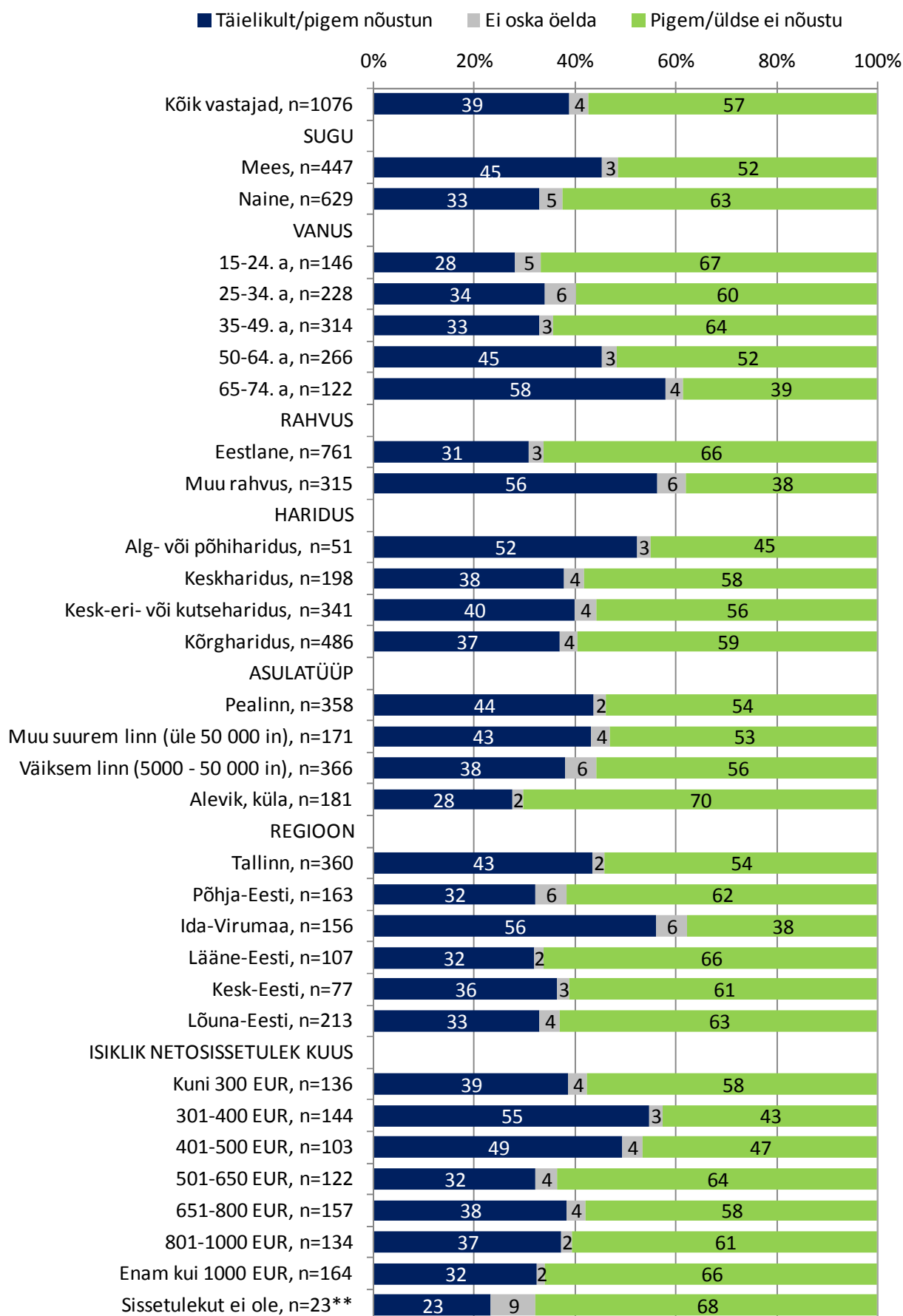
Eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangute võrdluses ilmnevad erinevused ka soolises lõikes: võrreldes eestlastest meestega peavad mitte-eestlastest mehed erinevaid väiteid hinnates sagedamini vägistamise ohvrit selle teo eest (kaas)vastutavaks (Joonis 15). Naiste puhul erinevad eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud kõigi väidete puhul, v.a nõustumine sellega, kas paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud, mille osas oli väitega nõustujaid ning mitte-nõustujaid eesti ja mitte-eesti naiste seas võrdselt. Üldjuhul peavad mitte-eestlastest naised võrreldes eestlastest naistega siiski sagedamini vägistamise ohvrit selle teo eest (kaas)vastutavaks.

Jättes kõrvale väite „seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud“ (mis oli ülejäänud väidetega nõrgas negatiivses korrelatsioonseoses), võib öelda, et väidete vahel on positiivne keskmise tugevusega korrelatsioonseos (Pearsoni r väärtused vahemikus 0,363 – 0,523). Seega kalduvad inimesed, olles andnud mõnele väidetest nõustuva hinnangu, nõustuma ka ülejäänud väidetega.

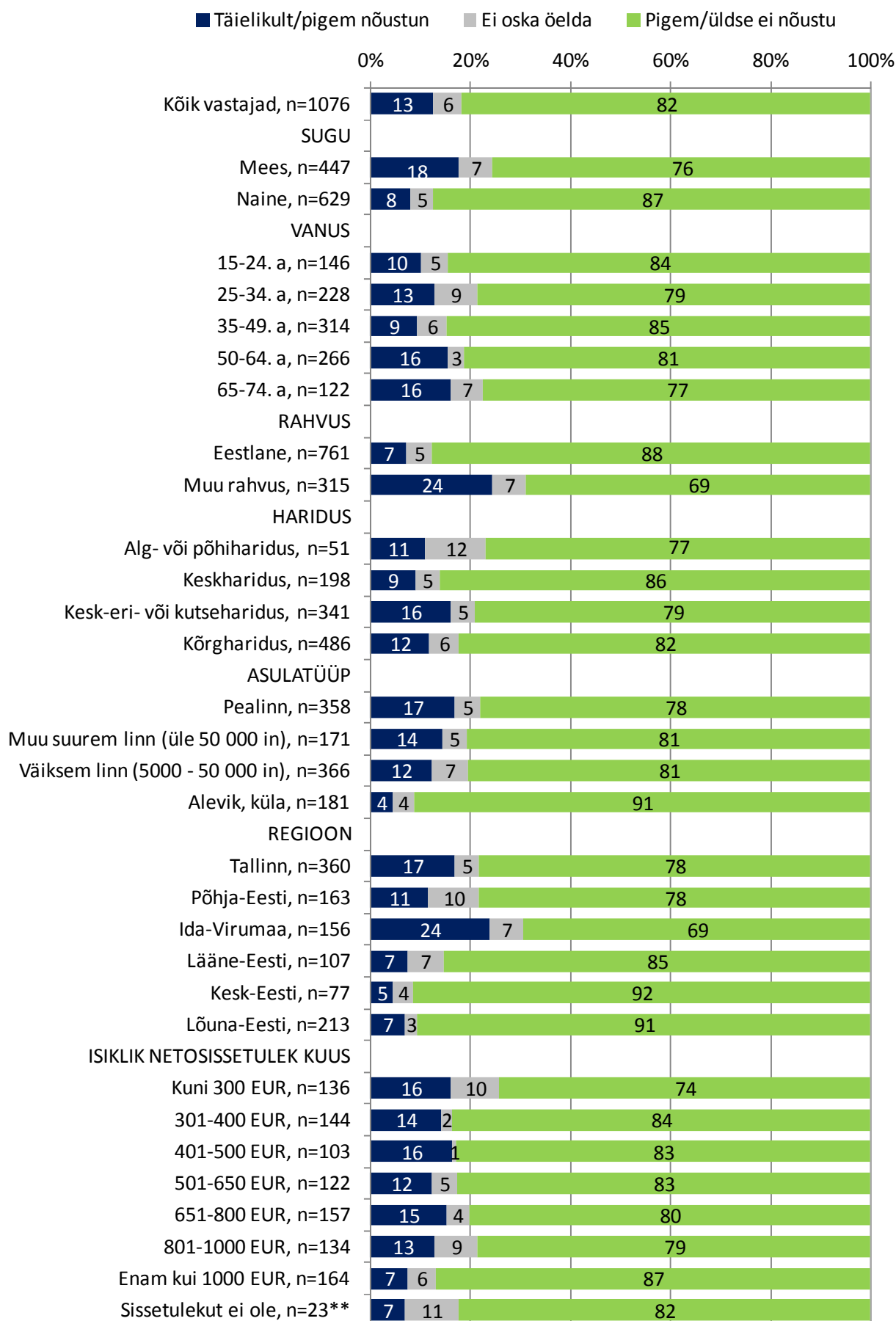
Joonis 10. Nõustumine väitega „Seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud (nt öeldes “ei”)", (% , n=kõik vastajad)

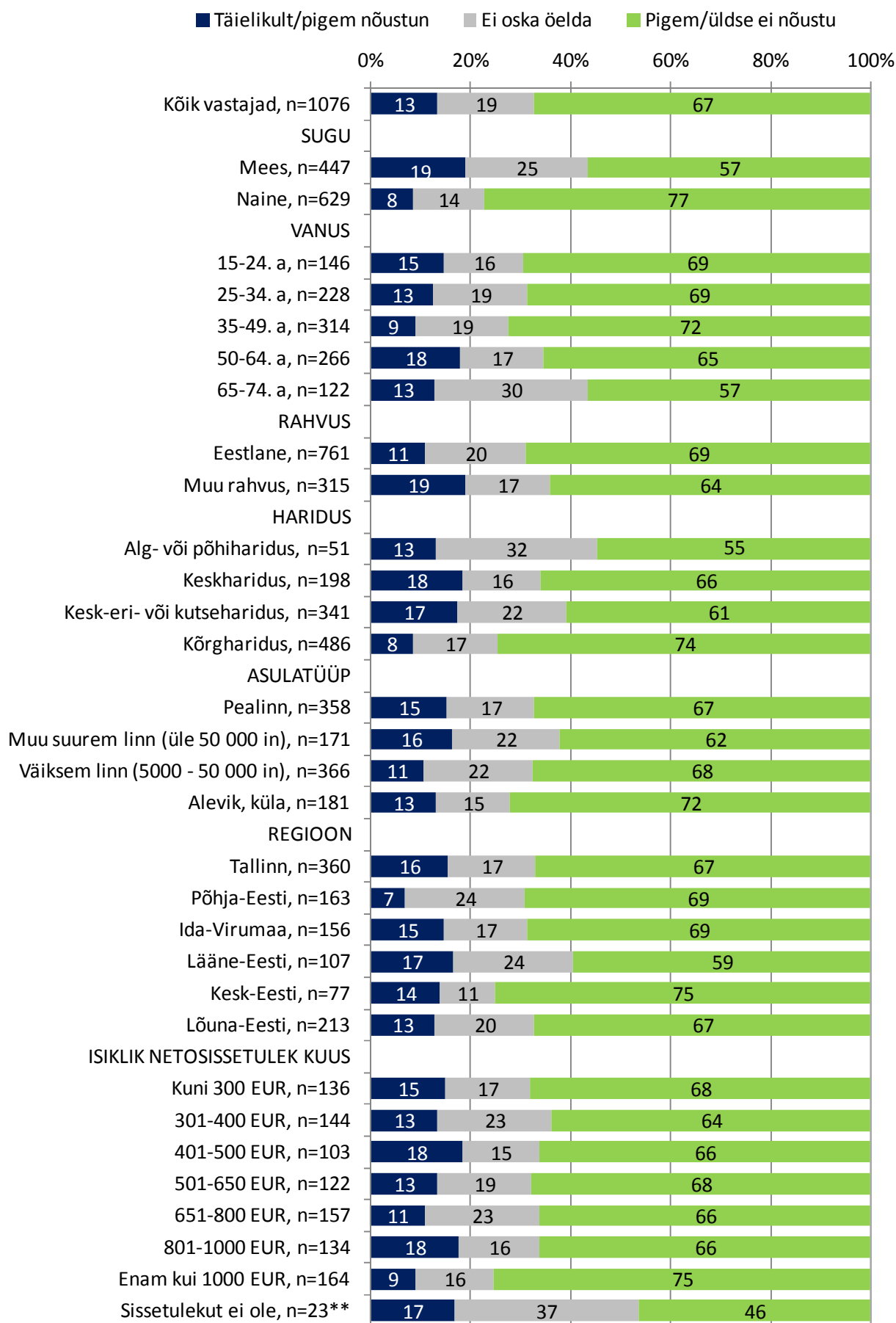
Joonis 11. Nõustumine väitega „Vägistamise ohvriks langenud inimene, kes on eelnevalt tarvitanud alkoholi, on osaliselt ise toimunu eest vastutav“ (% , n=kõik vastajad)

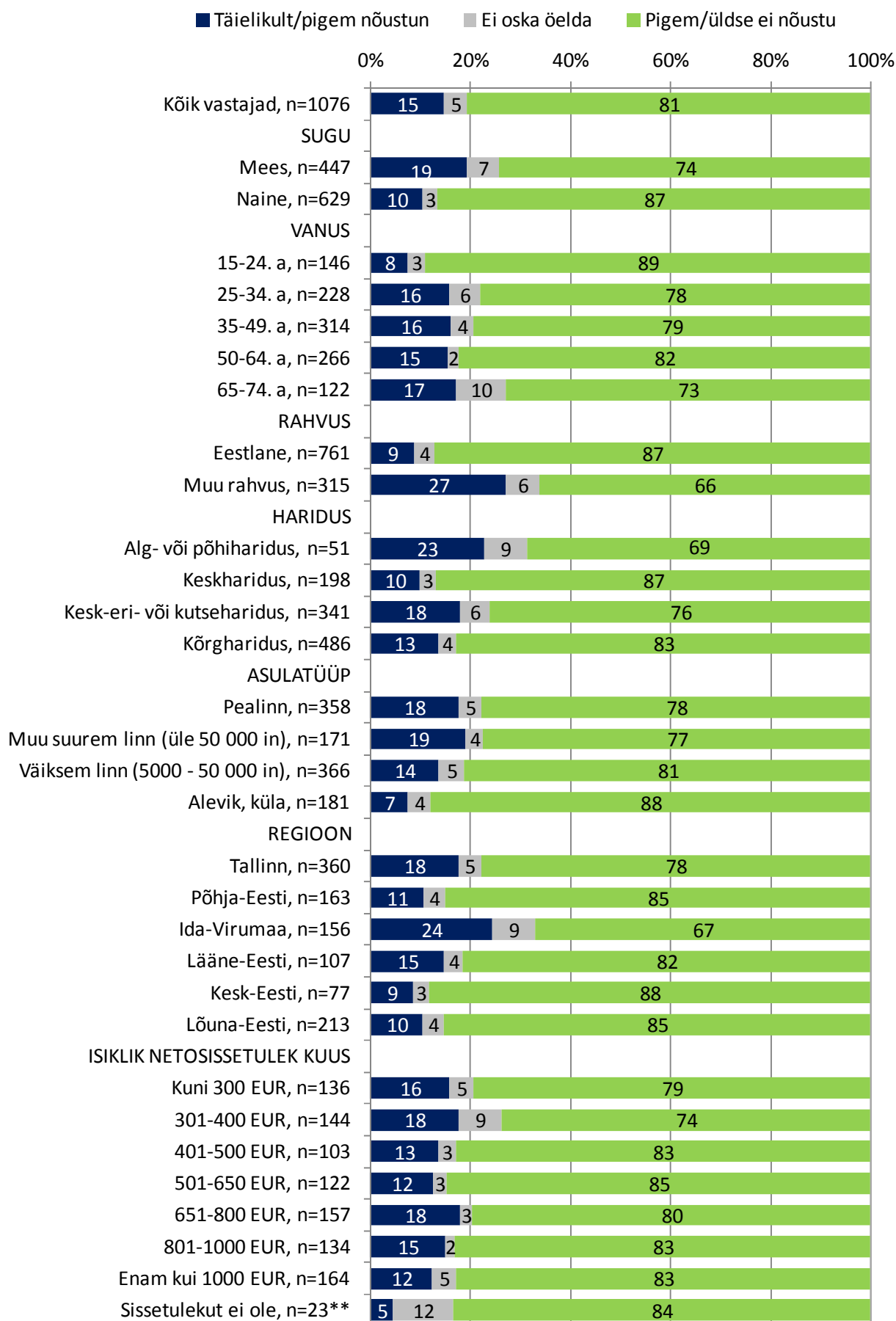
Joonis 12. Nõustumine väitega „Vägistatutel on“kerged elukombed“ (%, n=kõik vastajad)

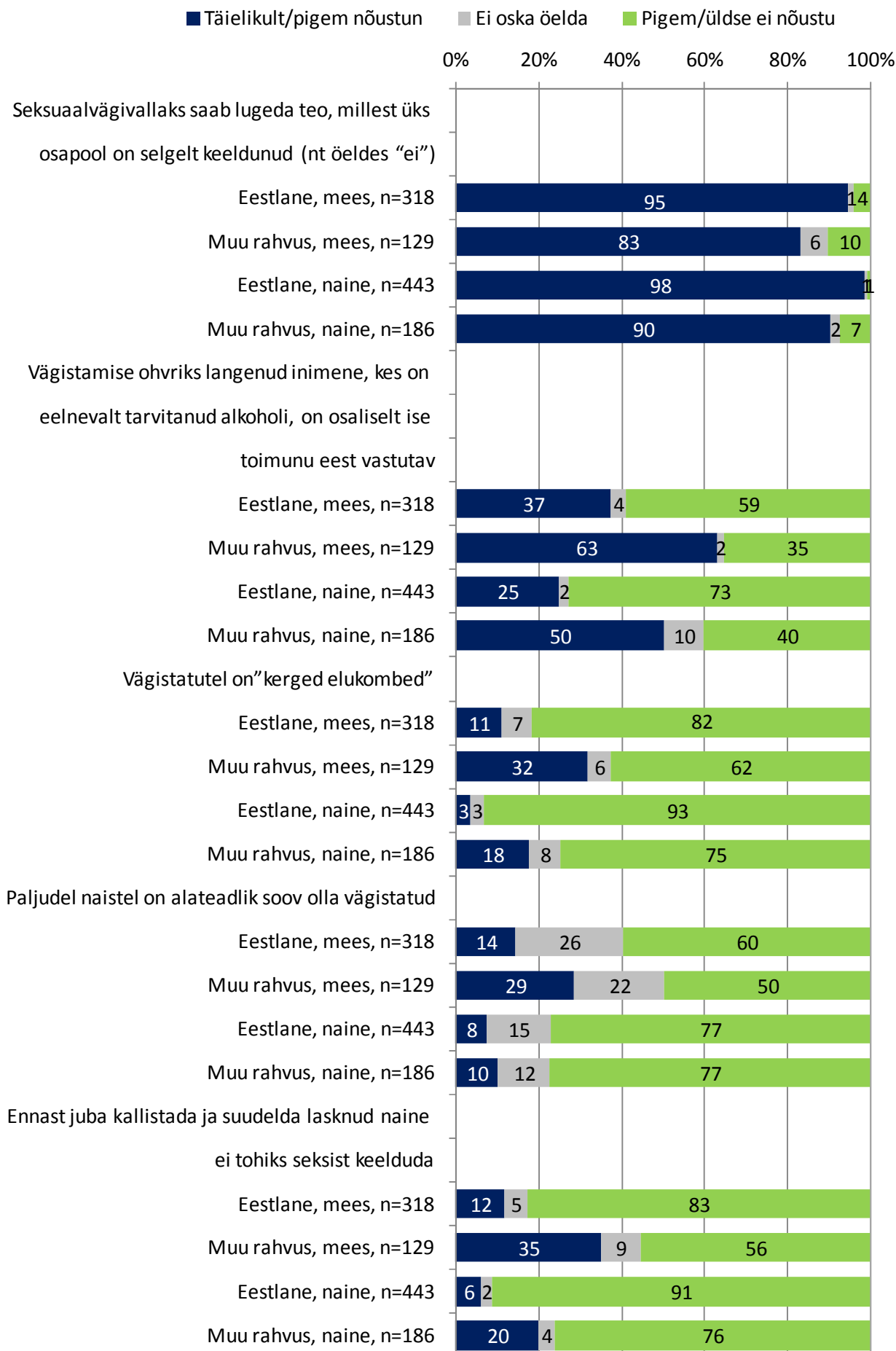

Joonis 13. Nõustumine väitega „Paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud”, (% , n=kõik vastajad)

Joonis 14. Nõustumine väitega „Ennast juba kallistada ja suudelda lasknud naine ei tohiks seksist keelduda“ (% , n=kõik vastajad)

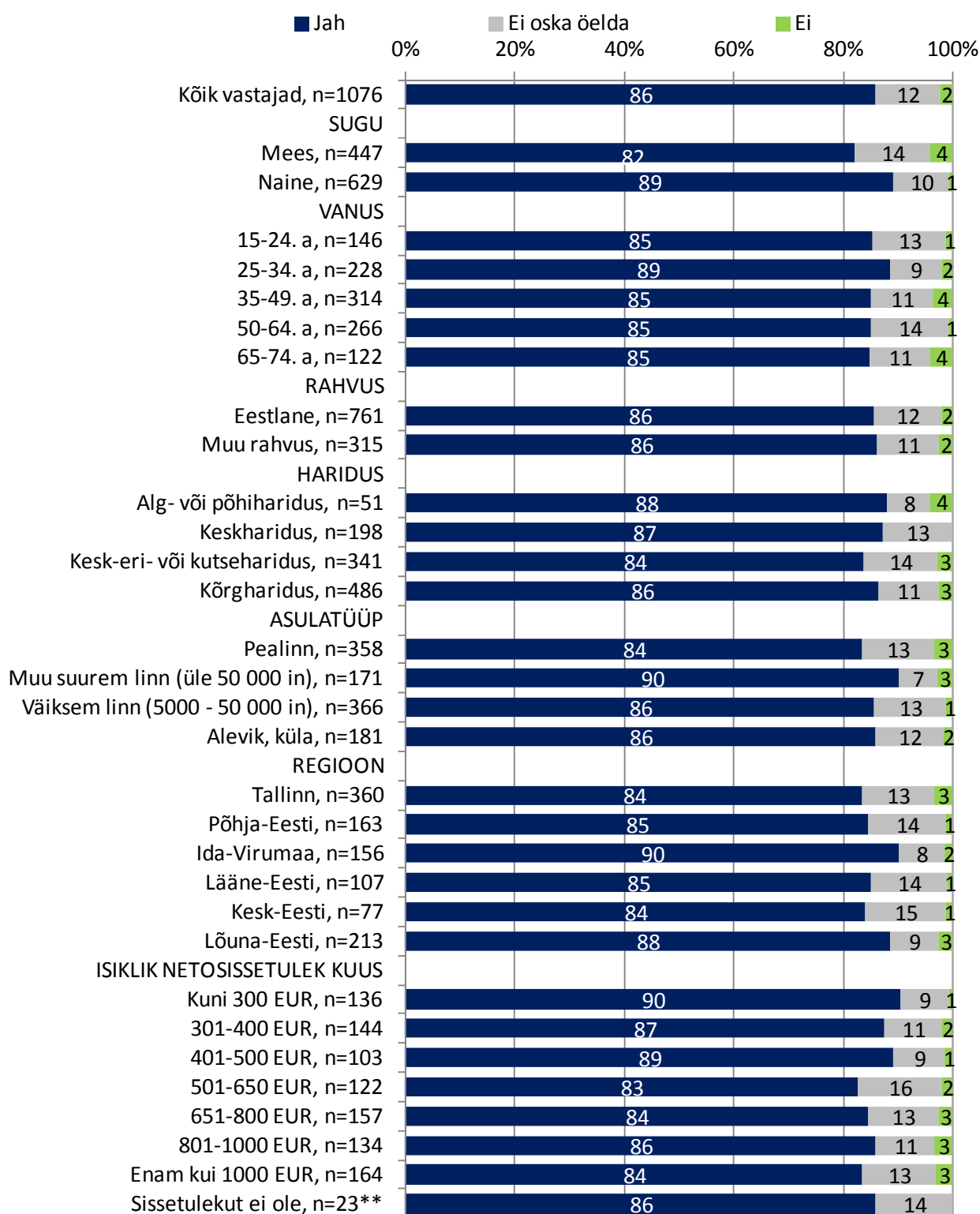

Joonis 15. Väidetega nõustumine soo ning rahvuse ristlõikes (% , n=kõik vastajad)

3 Tugiteenused seksuaalvõlvalla ohvritele

Vastajatest **86%** on selle poolt, et tervishoiuasutustes loodaks süsteem, mis abistaks seksuaalvõlvalla ohvreid (esmane meditsiiniline, psühhosotsiaalne ja juriidiline abi koos tõendite kogumisega ning järelravi) (Joonis 16).

Joonis 16. Kas tervishoiuasutustes oleks vaja luua süsteem, mis abistaks seksuaalvõlvalla ohvreid (esmane meditsiiniline, psühhosotsiaalne ja juriidiline abi koos tõendite kogumisega ning järelravi)? (% , n=kõik vastajad)

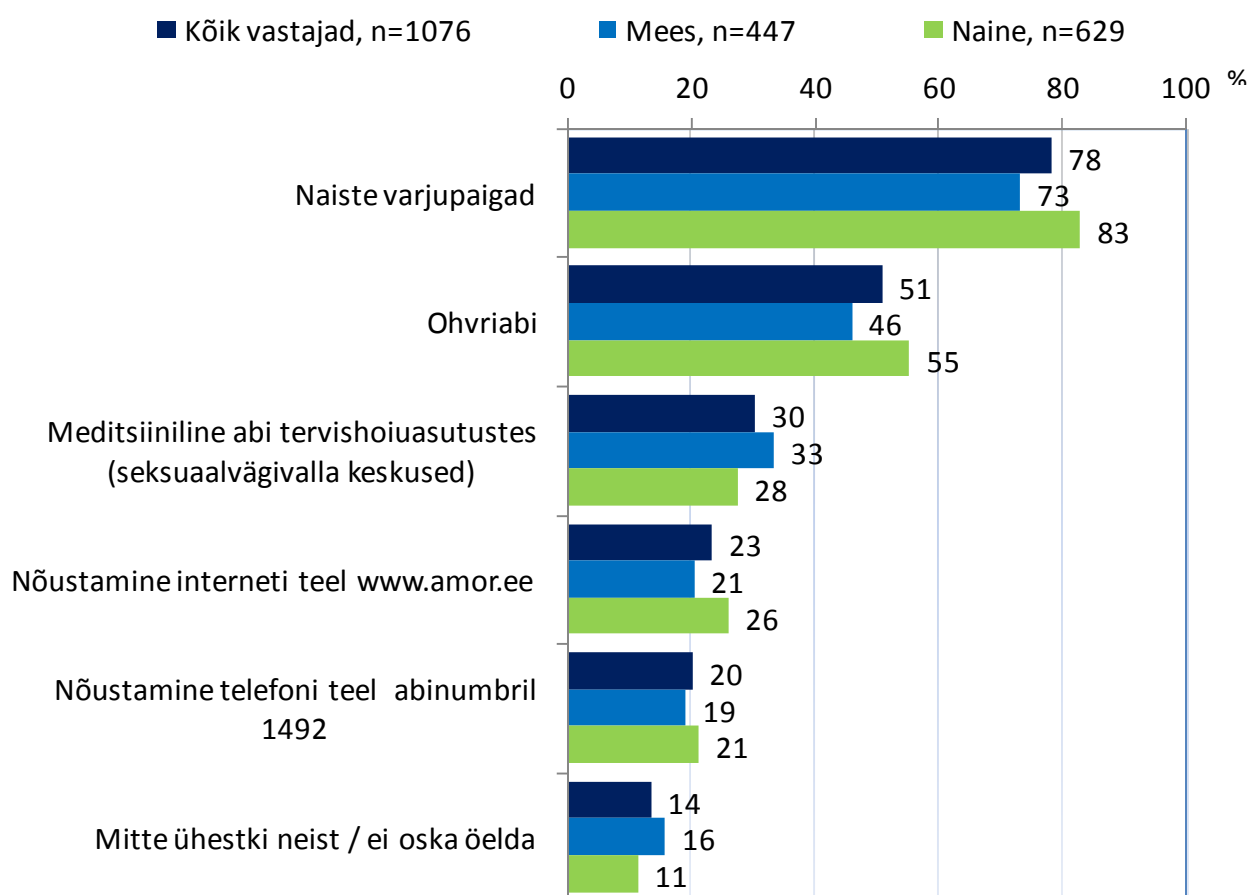

Võrreldes meestega toetavad seda ideed sagedamini naised (meestest 82% ja naistest 89%), ülejäänud taustatunnuste lõikes märkimisväärsed erinevusi ei ilmnenu.

Erinevatest seksuaalvõlvalla ohvritele suunatud abiteenustest on kõige suurem osa vastajatest kuulnud **naiste varjupaikadest** – selliste asutuste olemasolust on teadlik 78% inimestest (Joonis 17). **Ohvriabist** on kuulnud 51%, **meditsiinilisest abist tervishoiuasutustes** (seksuaalvõlvalla keskustes) 30%, **internetinõustamisest www.amor.ee** 23% ning **nõustamisest telefoni abinumbri 1492** on kuulnud 20%.

Võrreldes meestega on erinevatest tugiteenustest teadlikke inimesi enam naiste seas: naiste varjupaikadest on teadlik 83% naistest ja 73% meestest; Ohvriabist vastavalt 55% ja 46% ning nõustamisest internetis www.amor.ee vastavalt 26% ja 21%. Naistega võrreldes on meeste seas veidi enam neid, kes ühtegi ankeedis mainitud abiteenust ei teadnud (meestest 16%, naistest 11%).

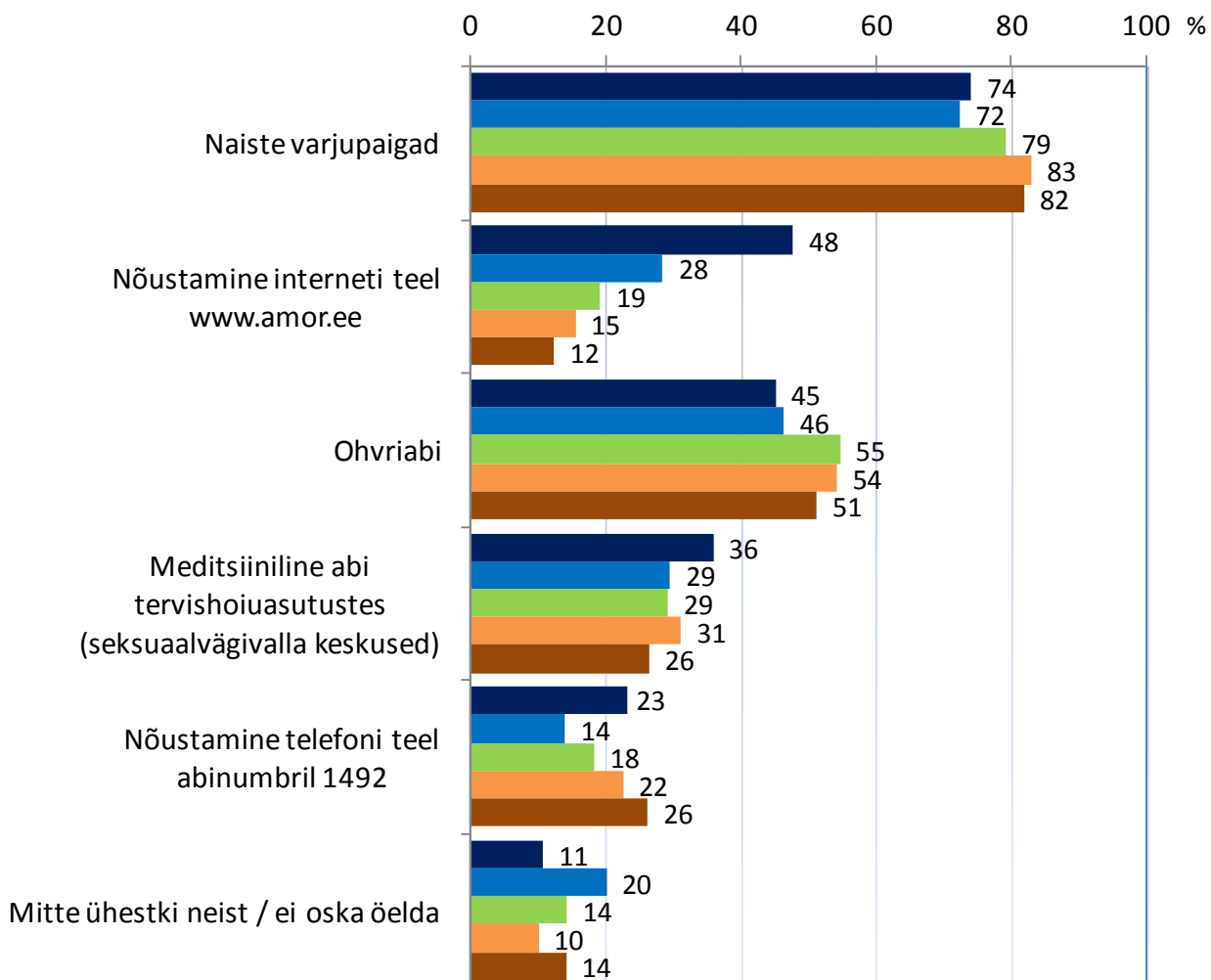
Joonis 17. Missugustest abiteenustest seksuaalvõlvalla ohvritele Te olete kuulnud? Sooline võrdlus (%), n=kõik vastajad)

Naiste varjupaikadest teadlikke inimesi on keskmiselt vähem 15-34-aastaste seas (72-74%), rohkem aga 50-74-aastaste seas (82-83%) (Joonis 18). Internetinõustamisest (www.amor.ee) teadlikke inimesi on üldjuhul seda enam, mida noorema vanuserühmaga oli tegu. Võrreldes ülejäänud vanuserühmadega on 25-34-aastaste seas vähem neid, kes on kuulnud telefoninõustamisest abinumbri 1492 (14%), kuid enam neid, kes ei teadnud mitte ühtegi ankeedis toodud tugiteenustest (820%).

Joonis 18. Missugustest abiteenustest seksuaalvägivalla ohvritele Te olete kuulnud? Vanuserühmade võrdlus (% , n=kõik vastajad)

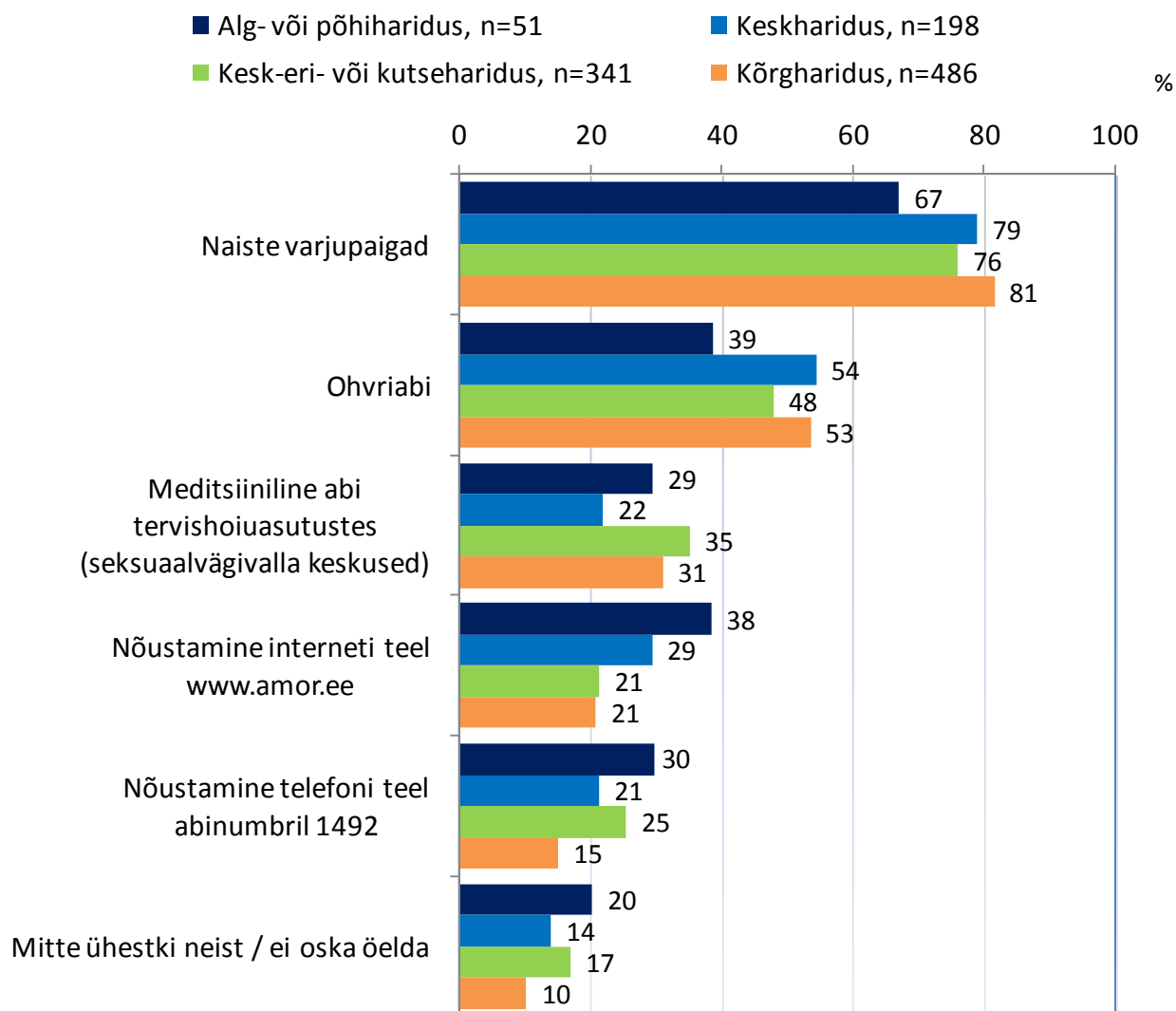
■ 15-24. a, n=146 ■ 25-34. a, n=228 ■ 35-49. a, n=314 ■ 50-64. a, n=266 ■ 65-74. a, n=122

Haridusrühmade võrdluses on meditsiinilisest abist tervishoiuasutustes (seksuaalvägivalla keskustes) teadlikke inimesi keskmisest vähem keskharidusega vastajate seas (22%) ([Joonis 19](#)). Nõustamisest interneti teel kuulnud inimesi on keskmisest enam madalama haridusega inimeste seas: alg- või põhiharidusega vastajatest teadis seda teenust 38%, keskharidusega vastajatest 29%, ülejäänud haridusrühmades oli internetinõustamisest teadlikke 21%.

Kuigi kõrgharidusega inimeste seas on keskmisest enam inimesi, kes vähemalt ühte ankeedis nimetatud tugiteenust teadsid (90% teadis vähemalt ühte), on teadlikkus telefoninõustamisest abinumbril 1492 selles rühmas keskmisest madalam: 15%.

Joonis 19. Missugustest abiteenustest seksuaalvägivalla ohvritele Te olete kuulnud? Haridusrühmade võrdlus (% , n=kõik vastajad)

KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

Perioodil 5. - 11. detsember 2014 viis Turu-uuringute AS Eesti Seksuaaltervise Liidu tellimusel läbi veebiküsitluse seksuaalvägivalla-alaste hoiakute ning seksuaalvägivalla ohvritele suunatud tugiteenustest teadlikkuse teemal. Kokku küsitleti 1076 Eesti elanikku vanuses 15-74, kes kasutavad interneti.

Mida peetakse seksuaalvägivallaks

Pea kõik vastajad (97-99%) peavad seksuaalvägivallaks teise inimesega sunni abil mis tahes moel seksuaalvahekorras olemist (kindlasti jah 93%, pigem jah 6%), üritamist sunni abil seksuaalvahekorda saavutada (kindlasti jah 90%, pigem jah 8%), teise inimese sundimist prostitutsioonile (kindlasti jah 90%, pigem jah 7%) ning teise inimese sundimist oma suguelundeid puudutama (kindlasti jah 84%, pigem jah 14%).

Ülejäänud olukordade puhul, millest osa puudutasid abikaasade/elukaaslaste vahelisi suhteid ning teine osa seksuaalse sisuga märkusi/lähenemiskatseid (mitte otseselt seksuaalvahekorda), on suhtumine kõhklevam. Oma abikaasa/elukaaslase seksuaalvahekorrale sundimist peab seksuaalvägivallaks 87% vastajatest (kindlasti jah 56%, pigem jah 30%), oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise keelamist 65% vastajatest (kindlasti jah 34%, pigem jah 31%, teise inimese aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemist 82% vastajatest (kindlasti jah 31%, pigem jah 50%), teise inimese suudlemist vastu tema tahtmist 74% vastajatest (kindlasti jah 31%, pigem jah 44%).

Võrreldes meestega on naiste seas enam neid, kes eelpool loetletud tegusid seksuaalvägivallaks peavad, v.a teise inimesega sunni abil mistahes moel seksuaalvahekorras olemine või sunni abil seksuaalvahekorra üritamine, mille suhtes meeste ning naiste arvamused oluliselt ei erinenud.

Soovimatute seksuaalse sisuga märkuste/lähenemiskatsete tegemist ning seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite kasutamise keelamist peavad seksuaalvägivallaks keskmisest sagedamini 50-74-aastased, keskmisest harvemini aga 25-34-aastased. Seevastu arvavad 25-34-aastased keskmisest sagedamini, et seksuaalvägivallald on teise inimese suudlemine vastu tema tahtmist.

Võrreldes muudes rahvustest inimestega on eestlaste seas enam neid, kes peavad seksuaalvägivallaks oma abikaasa/elukaaslase sundimist seksuaalvahekorrale või oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite kasutamise keelamist. Erinevused ilmnevad siinkohal nii meeste kui ka naiste võrdluses: eestlastest meeste seas on vastajaid, kes

peavad nimetatud tegusid seksuaalvägivallaks, enam kui muudest rahvustest meeste seas; ning samuti on eestlastest naiste seas neid, kes nimetatud tegusid seksuaalvägivallaks peavad enam kui mitte-eestlastest naiste seas.

Võrreldes ülejäänud haridusrühmadega hindavad alg- või põhiharidusega inimesed enamikku ankeedis loetletud tegudest/olukordadest harvemini seksuaalvägivallaks. See on tingitud nii sellest, et alg- või põhiharidusega rühmas on arvukamalt neid inimesi, kes nimetatud tegusid seksuaalvägivallaks ei pea, kuid ka ilma selge seisukohata vastajate suuremast osakaalust.

Maa-asulate (alevikud või külad) elanikud peavad keskmisest sagedamini seksuaalvägivallaks oma abikaasa/elukaaslase sundimist seksuaalvahekorrale, teise inimese aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemist ning oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise keelamist. Regiooniti on inimesi, kes peavad seksuaalvägivallaks teise inimese aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemist, kõige enam Ida-Virumaal ning Lääne-Eestis.

Inimesi, kes peavad seksuaalvägivallaks kellegi teise aadressil soovimatute seksuaalse sisuga märkuste või lähenemiskatsete tegemist või oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise keelamist, on keskmisest enam 301-400-eurose isikliku netosissetulekuga rühmas, keskmisest vähem aga 801-1000-eurose sissetulekuga rühmas (74% ja 56%).

Nõustumine seksuaalvägivaldade puudutavate väidetega

Erinevate seksuaalvägivaldade puudutavate väidete puhul on nendega täielikult/pigem nõustujaid ning pigem/üldse mitte nõustujaid järgnevalt:

„Seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud (nt öeldes „ei“)“ nõustub 94% (73% täielikult nõus ning 20% pigem nõus), ei nõustu 4% (3% pigem ei nõustu ning 1% ei nõustu üldse), hinnangut ei oska anda 2%.

„Vägistamise ohvriks langenud inimene, kes on eelnevalt tarvitanud alkoholi, on osaliselt ise toimunu eest vastutav“ nõustub 39% (7% nõustub täielikult ning 32% pigem nõustub), ei nõustu 57% (26% pigem ei nõustu ning 31% ei nõustu üldse), kindlat seisukohta ei oma 4%.

„Vägistatutel on kerged elukombed“ nõustub 13% (2% nõustub täielikult ning 10% pigem nõustub), ei nõustu 82% (26% pigem ei nõustu ning 55% ei nõustu üldse), selget seisukohta ei oma 6%.

„Paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud“ nõustub 13% (2% täielikult nõus ning 11% pigem nõus), ei nõustu 67% (25% pigem ei nõustu ning 42% ei nõustu üldse), hinnangut ei oska anda 19%.

„Ennast juba kallistada ja suudelda lasknud naine ei tohiks seksist keelduda“ nõustub 15% (2% nõustub täielikult ja 13% pigem nõustub), ei nõustu 81% (24% pigem ei nõustu ja 57% ei nõustu üldse), hinnangut ei oska anda 5%.

Sellega, et seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud, nõustuvad meestega võrreldes sagedamini naised, võrreldes mitte-eestlastega sagedamini eestlased, võrreldes linnaliste asulatega sagedamini maa-asulate elanikud. Ülejäänud väidete puhul on nendega nõustujaid naistega võrreldes enam meeste seas; eestlastega võrreldes enam mitte-eestlaste seas ning linnaliste asulatega võrreldes enam maa-asulates (v.a väide „paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud“, mille suhtes asulatüüpide lõikes olulisi erinevusi ei ilmnenud).

Võrreldes eestlastest meestega peavad mitte-eestlastest mehed erinevaid väiteid hinnates sagedamini vägistamise ohvrit selle teo eest (kaas)vastutavaks. Naiste puhul erinevad eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud kõigi väidete puhul, v.a nõustumine sellega, kas paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud, mille osas oli väitega nõustujaid ning mitte-nõustujaid eesti ja mitte-eesti naiste seas võrdselt. Üldjuhul peavad mitte-eestlastest naised eestlastest naistega võrreldes siiski sagedamini vägistamise ohvrit selle teo eest (kaas)vastutavaks.

Vanuserühmade võrdluses nõustuvad sellega, et seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud, kõige sagedamini 50-74-aastased, kõige harvemini aga 25-34-aastased. Samas nõustuvad sellega, et vägistamise ohvriks langenud inimene, kes on eelnevalt tarvitanud alkoholi, on osaliselt ise toimunu eest vastutav, vanuserühmade võrdluses kõige sagedamini just 50-74-aastased, kõige harvemini aga 15-24-aastased. Väitega, et paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud, nõustuvad keskmisest harvemini 35-49-aastased; väitega, et ennast juba kallistada ja suudelda lasknud naine ei tohiks seksist keelduda harvemini 15-24-aastased.

Sissetulekurühmade võrdluses nõustuvad sellega, et seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud, sagedamini kuni 650-eurose isikliku netosissetulekuga inimesed, harvemini aga kõrgema sissetulekuga inimesed. Samas nõustuvad väitega, et vägistamise ohvriks langenud inimene, kes on eelnevalt tarvitanud alkoholi, on osaliselt ise toimunu eest vastutav, keskmisest sagedamini 301-500-eurose sissetulekuga inimesed, keskmisest harvemini aga üle 1000-eurose isikliku sissetulekuga inimesed. Võrreldes madalama sissetulekuga inimestega nõustuvad üle 1000-eurose isikliku sissetulekuga inimesed harvemini ka sellega, et paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud.

Võrreldes madalama haridusega inimestega nõustuvad kõrgharidusega inimesed harvemini sellega, et paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud. Väitega „ennast juba kallistada ja suudelda lasknud naine ei tohiks seksist keelduda“ nõustuvad keskmisest harvemini keskharidusega inimesed.

Jättes kõrvale väite „seksuaalvägivallaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud“ (mis oli ülejäänud väidetega negatiivses, kuid nõrgas korrelatsioonseoses), võib

öelda, et väidete vahel on positiivne keskmise tugevusega korrelatsioonseos (Pearsoni r väärtused vahemikus 0,363 – 0,523). Seega kalduvad inimesed, olles andnud mõnele väidetest nõustuva hinnangu, nõustuma ka ülejäänud väidetega.

Tugiteenused seksuaalvägivalda ohvritele

Vastajatest **86%** on selle poolt, et tervishoiuasutustes loodaks süsteem, mis abistaks seksuaalvägivalda ohvrid (esmane meditsiiniline, psühhosotsiaalne ja juriidiline abi koos tõendite kogumisega ning järeldravi). Võrreldes meestega toetavad seda ideed sagedamini naised.

Rääkides seksuaalvägivalda ohvritele suunatud tugiteenustest, on naiste varjupaikadest kuulnud 78%, Ohvriabist 51%, meditsiinilisest abist tervishoiuasutustes (seksuaalvägivalda keskustes) 30%, internetinõustamisest www.amor.ee 23% ning nõustamisest telefoni abinumbri 1492 on kuulnud 20%. Võrreldes meestega on erinevatest tugiteenustest teadlikke inimesi enam naiste seas.

Teadlikkus erinevatest tugiteenustest on veidi madalam vanuserühmas 25-34: selles vanuses inimestest 20% ei teadnud ühtegi eelnevalt mainitud tugiteenustest (ülejäänud vanuserühmades oli vastav näitaja 10-14%). Naiste varjupaikadest teadlikke inimesi on keskmiselt vähem 15-34-aastaste seas, keskmisest rohkem aga 50-74-aastaste seas. Internetinõustamisest (www.amor.ee) teadlikke inimesi on üldjuhul seda enam, mida noorema vanuserühmaga oli tegu. Telefoninõustamisest teadlikke inimesi (abinumber 1492) teadlikke inimesi on keskmisest vähem 25-34-aastaste seas.

Haridusrühmade võrdluses on meditsiinilisest abist tervishoiuasutustes (seksuaalvägivalda keskustes) teadlikke inimesi keskmisest vähem keskharidusega vastajate seas. Nõustamisest interneti teel kuulnud inimesi on keskmisest enam madalama haridusega inimeste seas. Kuigi kõrgharidusega inimeste seas on keskmisest enam neid, kes vähemalt ühte ankeedis nimetatud tugiteenust teadsid, on teadlikkus telefoninõustamisest abinumbri 1492 selles rühmas keskmisest madalam.

Järeldused

Pea kõik vastajad (97-99%) peavad seksuaalvägivaldaks tegusid/olukordi, mis hõlmavad sunniviisilist seksuaalvahekorda või suguelundite puudutamist, ning mille puhul pole täpsustatud kontakti osapooled (kas tegu on tuttavate või võõraste inimestega).

Arvamused lahknevad enam olukordade puhul, mis käsitlevad abikaasade/elukaaslaste vahelisi suhteid (oma abikaasa/elukaaslase sundimine seksuaalvahekorrale, seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite kasutamise keelamine), seksuaalse sisuga märkusi/läheneduskatseid või suudlemist (mitte otseselt seksuaalvahekorda või suguelundite puudutamist). See annab tunnistust sellest, et **osa elanikkonnast seostab seksuaalvägivaldaga eelkõige (ja ainult) seksuaalvahekorda ning ei pea seksuaalvägivaldaks abikaasa/elukaaslase poolt toime pandud vägivalda**. Sagedamini jagavad seda seisukohta meesterahvad.

39% vastajatest nõustub sellega, et vägistamise ohvriks langenud inimene, kes on eelnevalt tarvitanud alkoholi, on osaliselt ise toimunu eest vastutav. Harvem nõustutakse sellega, et vägistatutel on kerged elukombed (13%), et paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud (13%) või et end kallistada ja suudelda lasknud naine ei tohiks seksist keelduda (15%). **Seega peetakse vägistamise ohvrit selle teo eest (kaas)vastutavaks sagedamini juhul, kui ohver on alkoholi tarbinud;** harvemini seostatakse vägistamist ohvri „kergete elukommete“, „kahemõttelise käitumise“ või „alateadliku sooviga olla vägistatud“. Alkoholi tarbinud inimest, kes on langenud vägistamise ohvriks, peavad selle teo eest(kaas) vastutavaks sagedamini eakamad inimesed.

Eestlased ning mitte-eestlased väljendavad erinevat suhtumist sellesse, mida pidada seksuaalvägivallaks, ning kuivõrd on vägistamise puhul (kaas)vastutav ohver ise. Võrreldes mitte-eestlastega peavad eestlased abikaasa/elukaaslase sundimist seksuaalvahekorrale või rasestumisvastaste vahendite kasutamise keelamist sagedamini seksuaalvägivallaks. Samuti peavad eestlased mitte-eestlastega võrreldes harvemini vägistamise ohvrit selle teo eest (kaas)vastutavaks (sõltumata asjaoludest). **Seega on eestlaste seas mitte-eestlastega võrreldes enam neid, kes peavad lähisuhetes aset leidvat vägistamist seksuaalvägivallaks; ning samuti omistavad eestlased mitte-eestlastega võrreldes vägistamise puhul harvemini „süüd“ vägistamise ohvrile.**

Lisa 1 Ankeet.

Seksuaalvägivalla-alaste hoiakute ning teadlikkuse teemaline uuring

Hea vastaja,

Kutsume Teid osalema uuringus, mille abil selgitatakse välja, millised on Eesti elanike hoiakud ning teadlikkus seksuaalvägivalla suhtes. NB! Ankeet ei sisalda küsimusi Teie isiklike kogemuste kohta, vaid ainult üldiste hoiakute ning teadlikkuse kohta.

Uuringu tulemused leiavad kasutust seksuaalvägivalla-vastase teavituskampaania väljatöötamisel ning edasiste tegevuste planeerimisel. Kõik Teie poolt antud vastused jäävad täiesti anonüümseks (neid ei seostata Teie e-maili aadressiga) ning edasises analüüsis vaadeldakse neid ainult koos ülejäänud vastajate poolt antud vastustega. Andmeid Teie soo, vanuse, sissetuleku ning suhtluskeele kohta küsitakse ainult rühmadevaheliste võrdluste tegemise eesmärgil.

Täname Teid juba ette!
Eesti Seksuaaltervise Liit
Turu-uuringute AS

T1 Sugu

1. Mees
2. Naine

8 Lääne-Virumaa

9 Põlvamaa

10 Pärnumaa

11 Raplamaa

T2 Vanus (täisaastates):

12 Saaremaa

13 Tartumaa

T3 Mis on Teie rahvus?

1. Eestlane
2. Venelane
3. Muu

14 Valgamaa

15 Viljandimaa

16 Võrumaa

T4 Mis on Teie elukoht?

- 1 Tallinn
- 2 Harjumaa
- 3 Hiiumaa
- 4 Ida-Virumaa
- 5 Jõgevamaa
- 6 Järvamaa
- 7 Läänemaa

T5 Millist tüüpi asulas Te elate?

1. Pealinnas (Tallinn)
2. Mõnes muus suuremas linnas (Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve)
3. Maakonnakeskuses
4. Muus linnas, alevis
5. Alevikus
6. Külas

1. Kas see on Teie arvates seksuaalvägivald, kui keegi...:

Palun märkige üks vastus igale reale!

	Kindlasti jah	Pigem jah	Pigem mitte	Kindlasti mitte	<i>Ei oska öelda</i>
...teist inimest vastu tema tahtmist suudleb	1	2	3	4	9
... on teise inimesega sunni abil mistahes moel seksuaalvahekorras (k.a suuseks)	1	2	3	4	9
... üritab sunni abil saavutada seksuaalvahekorda	1	2	3	4	9
...sunnib teist inimest oma suguelundeid puudutama	1	2	3	4	9
...teeb teise inimese aadressil soovimatuid seksuaalse sisuga märkusi või lähenemiskatseid	1	2	3	4	9
...sunnib teist inimest prostitutsioonile	1	2	3	4	9
...sunnib oma abikaasat/elukaaslast seksuaalvahekorras olema	1	2	3	4	9
...keelab oma seksuaalpartneril rasestumisvastaste vahendite tarvitamise	1	2	3	4	9

2. Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute järgmise väidetega. Palun märkige üks vastus igale reale!

	Nõustun täielikult	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse	<i>Ei oska öelda</i>
Seksuaalvägivaldaks saab lugeda teo, millest üks osapool on selgelt keeldunud (nt öeldes "ei")	1	2	3	4	9
Paljudel naistel on alateadlik soov olla vägistatud	1	2	3	4	9
Ennast juba kallistada ja suudelda lasknud naine ei tohiks seksist keelduda	1	2	3	4	9
Vägistatutel on "kerged elukombed"	1	2	3	4	9
Vägistamise ohvriks langenu d inimene, kes on eelnevalt tarvitanud alkoholi, on osaliselt ise toimunu eest vastutav	1	2	3	4	9

3. Kas tervishoiuasutustes oleks vaja luua süsteem, mis abistaks seksuaalvägivaldalla ohvreid (esmane meditsiiniline, psühhosotsiaalne ja juriidiline abi koos tõendite kogumisega ning järelravi)?

1. Jah
2. Ei
3. *Ei oska öelda*

4. Missugustest abiteenustest seksuaalvägivalla ohvritele Te olete kuulnud? Palun märkige kõik teenused, millest Te kuulnud olete.

1. Meditsiiniline abi tervishoiuasutustes (seksuaalvägivalla keskused)
2. Nõustamine interneti teel www.amor.ee
3. Nõustamine telefoni teel abinumbril 1492
4. Ohvriabi
5. Naiste varjupaigad
6. Muud abiteenused, palun täpsustage, mis: _____
7. Mitte ühestki neist / ei oska öelda

T6 Mis on Teie peamine suhtluskeel (Eestis)?

1. Eesti
2. Vene
3. Muu

T7 Milline on Teie haridus?

- 1 alg- või põhiharidus
- 2 keskharidus
- 3 keskeri- või kutseharidus
- 4 kõrgharidus

T8 Millisesse vahemikku jääb Teie isiklik keskmine netosissetulek ühes kuus (st. sissetulek, mille saate kätte peale tulumaksu mahaarvamist)?

1. Kuni 200 EUR
2. 201-300 EUR
3. 301-400 EUR
4. 401-500 EUR
5. 501-650 EUR
6. 651-800 EUR
7. 801-1000 EUR
8. Enam kui 1000 EUR
9. Sissetulekut ei ole
10. *Ei soovi avaldada / ei oska öelda*

Juhul, kui soovite antud teemal veel midagi lisada või kommenteerida, siis kirjutage oma kommentaar siia

Täname Teid vastamise eest!

Lisa 2 Avatud vastused originaalkujul

Juhul, kui soovite antud teemal veel midagi lisada või kommenteerida, siis kirjutage oma kommentaar siia:

1. Karmistada kriminaalkaristusi laste seksuaalse kuritarvitamise eest; 2. Viia koolides sisse seksuaalõpe, mida viiksid läbi tervishoiutöötajad.

Absoluutselt kõik peab käima alati kahepoolsel nõusolekul. Kui võib tekkida arusaamatusi üksteise mõistmisel, siis "ei" tähendab alati ei'd.

Aktuaalne teema, sellega peab tegelema juba koolides.

Alati tuleks ära kuulata mõlemad pooled ja selgitada asjaolud. Enne seda ei saa alati öelda, kumb on ohver, sest naisel on meest alati võimalik provotseerida. Nagu ka kakluse puhul ei saa pidada alati ohvriks seda, kelle vigastused on suuremad.

Arvan, et igas linnas peaks olema piisavalt niisuguseid organisatsioone, sest arvatavasti on palju peresid, kus pidevalt vägivaldatsetakse naiste ja laste üle, ent sageli pole inimestel võimalik kuhugi sõita. Üldse peaks olema rohkem saada infot, kuhu võib pöörduda - ma ei ütleks, et seda praegu piisavalt oleks.

Arvan, et tähelepanu laste seksuaalsele kuritarvitamisele tuleb suurendada ja võimalikult efektiivselt võidelda selle eest, et seda üldse ei juhtukski, mitte et hiljem tagajärgedega tegelda ja ohvri psüühikat "ravida".

Ei osanud seksuaalohvrite abistamise organisatsioonide punktile vastata, sest õnneks minu lähedastest kellelgi pole olnud midagi sellist tõsist juhtunud. Samas usun, et kui internetist otsida, kust abi võiks leida, siis need vajalikud abiorganisatsioonid leiab.

Ei saa aru, mis seos on küsitluse teemal viimase küsimusega sissetuleku kohta!?

Ei saa selgeid piire tõmmata, kõik sõltub faktidest ja eelnevast - näiteks kas provotseeriti.

Erilist tähelepanu on vaja osutada vägivaldale laste kallal, sest nad enamasti kardavad pöörduda kuhugi või kellegi poole.

Huvitaks teema, kui palju võiks olla mehi, kes on seksuaalse vägivalla ohvrid ning just eelnevast küsimustikust lähtudes!

Iga võimudele (sotsiaal-avalikkusele?) teatavaks saanud seksuaalvägivalla juhtumit tuleks uurida konkreetselt ja erapooletult. Standardseletuste ja -lahenduste rakendamine on vale.

Iga üksikjuhtum on konkreetsete asjaoludega üksikjuhtum, mille põhjuseid ei saa üldistata ühegi teise sündmuse kohta. Väljendid "vägistama" ja "seksuaalne vägivald" on eos negatiivse alatooniga. Paraku on elus liigagi palju neid väljendeid kasutatud sündmuste kohta, mille tagamaad ei peegelda nende sõnade tegelikku tähendust, vaid teenivad ühe osapoole kasuhimu või muid taotlusi.

Igasugune seksuaalvägivald on kuritegu ja ohvrite kaitseks peaks muutma seadusi.

Ilma seksita lõpeb elu maa peal! Kuid kõik peab toimuma vabatahtlikkuse alusel, ilma igasuguse vägivallata! Kõige parem, kui mehe ja naise vahel, et sünniks lapsed ja inimsugu jätkuks.

Infovestlusi tuleb pidada mitte ainult lastega, vaid eriti vanematega. Paljud vanemad ei oska selgitada või õpetada last isegi preservatiivi kasutama, rääkimata seksuaalkäitumisest.

Inimese moraalsed omadused ei sõltu haridus- või palgatasemest ega rahvusest, seepärast pean küsimusi rahvuse, sissetuleku ja hariduse kohta ebakorrekseteks. Kuna on antud võimalus arvamust avaldada, siis ma viskaksin need küsimused ankeetidest ja uuringutest välja!!!

Jõudu ei tohi naiste suhtes kindlasti kasutada. Natuke kiusata võib, see pole ahistamine.

Karistusi laste seksuaalse kuritarvitamise eest tuleb karmistada!

Kindlasti tuleks teha sellel teemal teavituskampaniaid! Soovin tegijatele jõudu ja jaksu!

Koolis vajaksid tütarlapsed nõustamist. Ma mõtlen - teismelised. Paljud tüdrukud astuvad vahetada vaid sellepärast, et on piinlik olla süütu, kuigi nad seda tegelikult ei soovi ja nad ei armasta oma partnerit. Tegelikult on ka see vägivald. Kuidas kasvatada neis enesehukust? Kas see on vaid koduse kasvatuse probleem või on ühiskonnas hoiakud kaldunud valele poole?

Kui on toimunud tõeline vägistamine, tuleb tagada täielik konfidentsiaalsus, eriti väikelinnades.

Kui tundmatu(d) tuleb(vad) kallale, siis on see kuritegelik. Kui aga tegemist on tuttavatega, siis on eelnevas käitumises tehtud mingi viga.

Kuidas tõlgendada pidevalt seksist keeldumist, ametliku kooselu korral? (manipulatsioon, kasutades selleks seksi)

Kuigi suurem enamus küsimusi oli küll sõnastatud kui "inimene, kes", siis olid osad natukene liiga spetsiifiliselt suunatud, nagu väärkoheldaks ainult naisi. Ma arvan, et naisi seksuaalselt väärkoheldakse rohkem, aga ka mehed on ohvrid!

Kuna küsimustes ei ole täpsustatud konkreetset juhtumit ega situatsiooni, siis on ka vastused vastavad - näiteks... "ei" ütlemise kohta... ei ole situatsiooni määratletud, seega ei peagi eeldama, et tegu on millegi seksuaalsega, mille kohta öeldi konkreetset "ei". Ühesõnaga, vastatud on nii, nagu küsiti.

Kuna palgad on naistel väikesed (töötan ise kaubanduses), siis nn raha eest seks on väga levinud lisateenimise võimalus: kas siis olles armuke ühele mehele või siis teatud tuttavatega raha/asjade/reiside eest seksides. Neil meestel tekib tihti arusaam, et kui nad on maksnud, siis nad võivad tahta ja teha kõike selle naisega.

Kõik seks.kuriteo eest määratud karistused tuleb kanda lõpuni. Välistan kriminaalhoolduse jne. variandid.

Küsimused kehvalt vormistatud, osad kas lihtsalt ebaselged, osad sisaldavad mingeid varjatud eeldusi.

Küsitlus oli liialt ühekülgne, et siit teha tõsiteaduslikke järeldusi.

Lapsevanemad, armastage ja säästke oma tütreid! Lubage neil tulla teie juurde abi järele, usaldage neid! Vägistamise õudus jääb neil kogu eluks järele lohisema, mingi väline abi ei kustuta kahjuks neid jälgi, ent võib natukenegi edasist olemist kergendada.

Loomulikult on vaja organeid, kes toetaksid vägivallaohvreid. Meedias tuleb rohkem anda infot, kuhu ohvrid peaksid pöörduma.

Lubamatu on tarvitada seksuaalvägivalda laste kallal, need inimesed peaksid suurema karistuse saama, kui tänane kohtupraktika on rakendanud.

Ma ei pea seksuaalseks ahistamiseks seda, kui mees näiteks vaatab naist ja ütleb talle komplimente.

Mehed eelistavad mitte rääkida teise sugupoole poolt enda kallal toime pandavast vägivallast ning ei pea sageli ka ise seda millekski eriliseks.

Miks küsiti rahvust???

Miks tegeletakse tagajärgede likvideerimisega ja ei tegelda asja sisuga? Noored on ju vati sisse topitud ja ei mingit karistusetunnet - ikka euronõuded. Eurosaast on põhisüüdlane ja meie loll valitsus, kes poeb nahast välja, et et ise euroametnikuks saada.

Mina olen kõigi nende keemilise kastreerimise poolt, kes kasutavad inimeste kallal seksuaalset vägivalda .

Minule on see suht võõras teema ja ei võta seda kommenteerida.

Mul on üks sõbranna, kes on langenud seksuaalvägivalla ohvriks.

Naise käitumise kvaliteet otsustab, milline on meeste käitumine ja tase!

Naised annavad vahel ka ise põhjust enda vägistamiseks (alkohol, tundmatud kaaslased, juhuslikud kohad kokkusaamiseks jms).

Naised kardavad ohvrina pöörduda abi otsimiseks meditsiini ja politsei poole, et mitte teha läbi inetut kohtuprotsessi ja kardavad mehe kättemaksu.

Naised peaksid meestega koos olles rohkem oma käitumist kontrollima.

Naised võidelgu, mitte ärgu vingugu.

Naiste varjupaikadel peaks olema riiklik toetus. Lisaks tuleb luua süsteem, et naistel oleks võimalik kas samas omavalitsuses või mõnes teises omavalitsuses saada sotsiaalkorter.

Neiud ja naised ise ei pea andma põhjust seksuaalvägistamiseks.

Oleks igati meeldiv, kui teemakohane ennetustöö sisaldaks nõuannet, et noored neid ei provotseeriks-õrritaks mehi seksuaalsusele.

Olen Tervishoiu Kõrgkooli tudeng ja kavatsen sarnast teemat kasutada ka enda uurimistöös. Leian, et Eestis on selle teema kohta teadlikkus liialt väike ning abi pole piisav.

Olin ka ise ohver 28 a. tagasi.

Olukordi on erinevaid, eriti paaridevahelises suhtes: raseduse kontrollimise teemadel ja samas on erinevaid tõlgendusi, olenevalt valulävest (mitte füüsilisest, loomulikult).

Oman seksuaalkogemusi ühe mehega, oma abikaasaga, seetõttu lähtuvad kõik mu vastused mitte isiklikest kogemustest, vaid kujutlustest, mida on loonud teiste jutud ja meedia.

On erandeid, kõik ei ole 100%, aga 99,9 on.

On hea, kui on keskused naiste abistamiseks. Oleks hea ka mingi kampaania teha naistekeskusele raha annetamiseks, kasvõi iga kord, kui günekoloog või arsti juures käid. Või kui tasud poes, osa raha võiks minna selle keskuse jaoks. Kuid naiste abistamisest veelgi suurem mure on kuidas teha nii, et vägistamisi oleks vähem või üldse mitte. Ja see algab juba ühiskonnast, kodust. Et vägistamine oleks niivõrd taunitav, et ühiskonna surve (heas mõttes) hoiaks mehi seksuaalvägivallast. Poistele tuleks juba maast ja madalast õpetada kasvõi koolis, kuidas käituda, austada naist jne. Kuid kõige enam loeb kodu. Sellest on puudus.

Osadele nendest küsimustest on keeruline vastata, sest palju sõltub konkreetsest olukorrast.

Politsei peaks reageerima kaebustele, mitte ootama, kuni haiglasse satutakse.

Raske midagi kommenteerida, kuid igasugune vägivald - naiste, laste ja endast nõrgema suhtes - peaks saama ikka tunduvalt karmima karistuse kui mõni roolijoodik. Miks Värnik nii kergelt pääses? Kas keegi meist oleks nii kergelt pääsenud? Suur pettus!

See on aktuaalne teema, aitäh, et kaasa lööte.

See on väga tore, et te antud teemat uurite! Nii paljud naised kannatavad seksuaalvägivalla all ning tihti ühiskond lihtsalt ei mõista neid. Ka abi ei ole alati kättesaadav.

Seksuaalkurjategijad tuleb pärast karistusekandmist ravile suunata, sest nagu kuulda ja lugeda, vangla neid ei ravi.

Seksuaalkurjategijate karistused on liiga leebed. Nende inimeste steriliseerimine???? Kas see tuleks 21. sajandil kõne alla?

Seksuaalsuhted peaksid toimuma ainult mõlema osapoole armastuse kaudu, mitte vägivaldselt.

Seksuaalvägivalla all ei kannata ainult naised, muideks.

Seksuaalvägivald ohvriteks ei pruugi alati olla ainult naised ja mõlemast soost lapsed, vaid ka suguküpsed mehed, mis sageli ära unustatakse. Kui meie ühiskonnas on juttu seksuaalvägivallast, siis nähakse mehes alati vaid süüdlast ja praktiliselt mitte kunagi ohvrit.

Selles küsimuses peaks riik koostööd tegema mitte ainult psühholoogidega, vaid ka hingekarjastega ja vaimulikega. Kogemusest tean, et vaimulikud on saanud nendes küsimustes olla paljudele väga suureks abiks.

Sellest probleemist tuleks kindlasti rohkem avalikult rääkida, kirjutada, teavitada. Et mõlemad osapooled, kes abi vajavad, tunneksid, on võimalik abi saada ja toetust.

Selliste küsimuste-vastuste pistelist kokkuvõtet peaks tükati ajakirjanduses valgustama. Naised-mehed eraldi. EDU TEILE EDASPIDISES TÖÖS!

Suunata kõik vägistamise ohvrid vajadusel väga hea psühholoogi juurde.

Teema on aktuaalne. Tuleb rohkem selgitustööd teha, eriti noorte seas.

Tehke ka küsitlus sotsiaalprobleemide teemal. Väga huvitav on inimeste teadlikkus eluaseme puudumisega seotud probleemidest. Näiteks, kuhu minna, kui jäid eluasemest ilma. Psühhiaatrilised ja psühholoogilised küsitlused on samuti väga olulised. Mees võib naist vägistada ka põhjusel, et naisel pole kuhugi minna. Psüühika võib paigast minna.

Tuleb elada korralikult ja vägistamisi ei juhtugi.

Tõsine probleem seisneb ka selles, et Eesti seaduste järgi ei tohi alkoholi tarbida alla 18 eluaasta, kuid 14-aastase lapsega võib täiskasvanud mees vahekorras olla. Kas see ei ole ka teema, millega peaks tegelema?

Vaimse vägivaldalaane abi?

Võiks veidi rohkem küsimusi olla.

Väga laialivalguvad küsimused, ei ole arvestatud meeste ja naiste psühholoogiliste erinevustega.

Väga oluline on seksuaalvägivald ohvrite julgustamine ja nende mittesüüdistamine toimus ning vägivalda taunivate hoiakute kujundamine ühiskonnas.

Väga oluline on, et inimestele, kes on langenud seksuaalvägivald ohvriks, oleks tagatud nii meditsiiniline kui ka psühholoogiline abi. Mitte ainult tavakodanikke, vaid ka meditsiinitöötajaid tuleks koolitada. Pole just kuigi tore, kui näiteks vägistamise ohvriks langenud naine läheb haiglasse vms ja seal töötavad vene baabad tal näo täis sõimavad stiilis: "ära siis joo" või "ise oled süüdi".

Vägistamine on väga halb! Vanglas vägistatakse neid endid ka, mis on samuti halb!

Vägistamiseks tuleb pidada füüsilise jõu kasutamist, aga mitte seda, et algul öeldakse ei, siis tuntakse naudingut ja lõpuks teatatakse politseisse, et vägistati.

Vägivallaohvritele tuleb osutada tasuta kvaliteetset psühholoogilist abi.

Ööklubides olevad naised peaksid tunduvat vähem alkoholi tarbima, siis oleks ka vägistamisi palju vähem. Juues ennast pildituks ja mäluauku, ei suudeta ennast kontrollida.

Lisa 3 Internetikasutajate ning koguelanikkonna valimite profiilide võrdlus

(kaalutud andmed; koguelanikkonna valimi profiili koostamisel on kasutatud 2014. aasta novembris-detsembris läbi viidud telefoniküsitluse andmeid: 1000 vastajat vanuses 15-74)

